

izhaja, izvenredni podeljek, vsak dan zjutraj. Uredništvo: ulica sv. Frančiška Asiškega št. 20, I. nadstropje. Dopisni naj se pošiljajo predprijeto. Ne rankirana pisma se ne sprejemajo, rokopiis se ne vračajo. Izdajatelj in odgovorni urednik Anton Gerbec. — Lastnik tiskarne Edinost. Tisk tiskarne Edinost. Naročnina znaša za mese: L. 7.—, 3 mesece L. 19.50, pol leta L. 32.— in celo leto L. 60.— Za inozemstvo mesečno 4 lire več. — Telefon uredništva in uprave št. 11-57.

EDINOST

Posamezne številke v Trstu in okolici po 20 cent. — Oglasi se računajo v širskosti ene kolone (72 mm.) — Oglasi trgovcev in obrtnikov po 40 cent. osmrtnice, zahvale, poslanice in vabila po L. 1.—, oglasi denarnih zavodov po L. 2 — Mali oglasi po 20 cent. beseda, najmanj pa L. 2. — Oglasi naročilna in reklamacije se pošiljajo izključno upravi Edinosti, v Trstu, ulica sv. Frančiška Asiškega št. 20, I. nadstropje. — Telefon uredništva in uprave 11-57.

Oddaja državnih obratov

Ena najvažnejših nalog, ki jih bo morala rešiti nova vlada, je finančno vprašanje države. Stalno naraščanje državno-proračunskega deficita izpodkopuje solidnost lirne valute, izpodkopuje politični in gospodarski ugled države v inozemstvu. V teh še vedno burnih in meglenih časih se utegne čez noč zgoditi, da pade lira za 1/2 svoje sedanje vrednosti, kakor smo opazovali pri nekaterih valutah premaganih držav. In če se to enkrat zgodi, tedaj gre po bliskovito navzdol, medtem ko se da vsako še tako majhno zvišanje take valute doseči le s skrajnimi sredstvi in še to za kratek čas. Navadno sledi katastrofo. Zato mora biti ena glavnih nalog pametnih finančnikov, da polagoma dvignejo valuto lire, na noben način pa se ne sme zgoditi, da bi lira doživela na svetovnem trgu kakšen nov »polom«, sicer bi bilo silno težko zaustaviti tok navzdol. Rusija, Nemška Avstrija, Nemčija in še nekatere druge države nam morejo služiti v svarilen zgled. Nagli padec valute ne škoduje državi samo v inozemstvu, ampak tudi gospodarskim razmeram v notranjosti. Ker je Italija navezana na uvoz, se podražijo najprej tisti proizvodi, ki prihajajo od zunaj. Draginja teh predmetov pa mora vplivati na vse panoge notranje proizvodnje in tako se podraže vse življenjske potrebščine. To je prav lahko razumljivo. Ako mora recimo italijanski tvorničar plačati inozemski premož za 1/2 prejšnje cene dražje, tedaj mora podražiti tudi ceno svojih izdelkov, ako hoče še aktivno delati. Sicer ga doleti v kratkem času bankrot. In tako se zgodi, da poraste vsem predmetom v državi cena, draginja narašča. Z naraščanjem draginje se poslabša gospodarski položaj ročnih in intelektualnih delavcev, ki zahtevajo povvišanje plač in to z vsjo pravico. Delodajalci (med njimi tudi država) so prisiljeni, da ugođe zahtevam delavstva, toda plače se v nobenem slučaju ne zvišajo v tistem razmerju z naraščanjem draginje in široki sloji delavstva trpe pri tem občutno. Ako se ta proces večkrat ponovi, kakor se to na primer dogaja v Nemčiji in v Nemški Avstriji, tedaj je jasno, da mora pasti blagostanje delavstva na ničlo. S tega stališča je torej ustalitev valute silno važno socialno vprašanje, s katerim morajo računati tudi državniki, ne samo finančniki.

Ustaliitev oziroma zboljšanje valute pa je mogoče le, če sta dana dva pogoja. Prvi pogoj je vzpostavitev ravnovesja državnega, deložnih in občinskih proračunov. Neprestani letni deficiti se morajo kiti s posojili ali pa s tiskanjem novih bankovcev. Posojila v inozemstvu pa se težko dobe, a notranja posojila moč je še izza vojnih časov precej izpraznena, tako da bi se morala država v kratkem zateči k tiskarskemu stroju, ki pa je samo prevara. Zakaj večje število bankovcev ne predstavlja nobenega povvišanja denarnih sredstev. Drugi pogoj pa je omejiti uvoz iz inozemstva in stremeti za tem, da se doseže tudi ravnovesje med uvozom in izvozom. Zakaj tudi trgovska bilanca zamore kvarno vplivati na valutno stanje in na ostalo gospodarstvo v državi.

Kakor se zdi, se bo sedanja vlada lotila težkega posla vzpostavitvi najprej proračunsko ravnovesje. Načelnik sedanje vlade je to takoj ob svojem nastopu povdaruil in iz dosedanjih sej ministrskega sveta je razvidno, da se je vlada v kratkem času svojega vladanja začela resno pečati z zdravili.

Med raznimi sredstvi za doseg gori omenjenega smotra je tudi to, da mora država deficitna državna podjetja odstojati zasebni podjetnosti. K tem podjetjem spadajo: pošta, brzojav in telefon ter železnice. In začetek je že storjen, zakaj ministrski svet je na svoji zadnji seji sklenil, da se nekatera stranska telefonska omrežja odstopo privatnikom. Kako in v kakem obsegu se bo to storilo, bomo še-le videli, toda že ta korak je tako važen in tako odločilnega pomena, da ni mogoče mimo njega.

Prva povojna leta, ko je bil komunizem

tako v modi, tedaj se je mnogo razpravljalo in pisalo o socialnih reformah, ki jih je treba izvršiti v blagor ljudstva in družbe. Tri velike struje so se tedaj v potu svojega obraza trudile, da bi pomagale rešiti zamotano vprašanje. Meščanstvo je bilo za tiste reforme, ki naj potolažijo po boljševizmu razburkane množice, komunisti pa so hoteli radikalne izpremembe, to se pravi, popolnoma porušiti liberalni gospodarski sistem in ga nadomestiti s komunističnim.

V sredi med dvema strujama pa je bila ona, ki je resno stremela za zdravimi socialnimi reformami, ki naj ne podirajo, kar je dobrega, ampak naj se ta sistem modernizira in zboljša v duhu socialnega napredka.

In tedaj smo slišali in brali dolge razprave in dokazovanja o socializaciji velikih obratov, oziroma o podržavljenju vseh onih podjetij, ki zaposlujejo tisoče delavcev. Vprašanje socializacije in podržavljenja omenjenih obratov se je razpravljalo v vsej Evropi. In tudi na Angleškem, t. j. v deželi, kjer ni mogel boljševizem nikoli pogrniti niti najmanjših korenin, še celo tam se je resno razpravljalo o podržavljenju rudnikov in velikih tvornic. Tedanji pravni čut množic je bil usmerjen proti temu, da bi posamezniki izkoriščali velike mase delavstva, da sebe bogate, ne oziiraje se na potrebe skupnosti. Pomanjkanje kolektivističnega čustva so kapitalisti večkrat pokazali, tako n. pr. ko so zahtevale nekatere vrste tvornic še nadaljevanje državne podpore, ki so jo prejemale v vojnem času. Gospodari so grozili z zapretjem, ne meneč se za škodo, ki bi jo občutila vsa dežela in ne oziiraje se na brezposelnost svojih delavcev. Skratka, tedaj je imel vsakdo pri roki nešteto argumentov, ki so dokazovali nujnost podržavljenja. Kajpak da ni od vseh teh predlogov skoraj nobeden obveljal. Ostalo je lepo vse pri starem in danes, ko se je vihar socialnega valovanja poleglo, ne misli skoraj nihče več na te reforme.

Nikjer se ni o teh reformah toliko in tako burno razpravljalo kakor baš v Italiji. Saj je še v spominu, kako se je Giolitti vdal socialističnemu pritisku ter skušal potolažiti socialistični tabor z zakonom o nadzorovanju tvornic, dalje z zakonom o poimenosti vrednostnih papirjev itd. Te »reforme« so bile kajpak le pesek v oči, zakaj v praksi se niso nikoli izvedle. In nova vlada je že odpravila n. pr. zakon o poimenosti vrednostnih papirjev ter tako spravila tudi tisto formalno »strašilo« v muzejski arhiv.

In danes se gre za tem, da se že obstoječi državni obrati izročijo privatnemu podjetništvu. Brzojav, pošta, železnica. ki so deficitne in ki torej obtežujejo državni proračun, so v škodo državi, zato proč z njimi. Protireforme so se pričele, kakor povedano, z izročitvijo nekaterih stranskih telefonskih omrežij privatnikom.

Pristaši slab protireform so menja, da je država slab upravitelj, vsi njeni obrati imajo izgubo. Ko pa preidejo ti obrati v privatno last, postanejo namah aktivni, in tako ne-le da je država olajšala svoj primanjkljaj, ampak je s tem povzdignila kolektivno premoženje, zakaj vsaka aktivna tudi privatnega podjetja je končno v korist skupnosti. Na ta način smo prišli iz enega ekstrema v drugi.

Glede mnenja, da je država nesposobna voditi obrate, bi se dalo marsikaj oporekati. Treba je predvsem pomisliti, da so tudi primanjkljaji v državnih obratih vojna dedščina, pred vojno so bile vsaj v Italiji železnice in pošta ne samo aktivne, ampak so donosale državi lep dobiček. Saj delajo n. pr. tudi v Zedinjenih državah železnice z izgubo, dasi so vse v privatnih rokah. Torej absolutna trditve, da je državna uprava krivna izgub, ne more veljati povsod.

Izročitev državnih obratov privatnikom se bo izvršila postopno, vsaj tako je v programu vlade. Praksa bo pokazala, ali bo imela skupnost koristi od te nove reforme. Vsekakor pa so te reforme značilne za dobo, v kateri živimo.

kateri elementi, ki so se izdajali za fašiste, sneli v Sassariju zastavo s štirimi zamorci, katera je sveta vsakemu Sardinu. V sled tega so postali tudi v Cagliariu odnošaji med fašisti in bivšimi borci zelo napeti.

Sedanja sardinska avtonomistična stranka (Partito sardo d'azione) se je ustanovila takoj po koncu svetovne vojne, in sicer so jo ustanovili bivši borci, katerih udruženje se je proglasilo pozneje za politično stranko. V svojem začetnem programu je postavila ta stranka sledeče zahteve: brigada Sassari naj se razpusti in vojaško novačenje na Sardiniji naj se odpravi vsaj za dobo 15 let, domača carinska politika na Sardiniji, sardinski deželni zbor z zakonodajno pravico, avtonomija itd. Ena struja je šla celo tako daleč, da je zahtevala, da mora biti Sardinija zastopana na genovski konferenci.

Zahteva po razpustitvi brigade Sassari in po odpravi naborov je bila pozneje opuščena, toda avtonomistično gibanje postaja čedalje bolj živahno. Kakor omenjeno šteje sardinska stranka štiri poslance in sicer Lussu, Martino, Cao in Orano (ki pa je izstopil). K njim sta se priključila tudi poslanca Baldassari in Carusi.

RIM, 10. Službena agencija Stefani objavlja: Prenagljene vesti nekega današnjega jutranjega lista glede Sardinije so popolnoma brez podlage. Vesti, ki jih je prejel danes notranji minister direktno iz Sardinije, pravijo, da so pogoji javnega reda normalni ter da se bo vršilo jutri v Cagliarih v svečani obliki odkritje spominske plošče v vojni padli železničarjem in razdeljevanje svetinj za hrabrost. Državni podtajnik Lissia se nahaja danes. obilno počaščen, v Calagnianusu ter ga pričakujejo za prihodno nedeljo v Cagliarih, kjer se mu pripravlja vreden sprejem.

Mussolini odredi vrnitev delavske zbornice v ulici Croce Bianca lastnikom

RIM, 11. Včeraj predpoldne je ministrski predsednik Mussolini direktno odredil, da se ima sindikatna del. zbornica v ulici Croce Bianca (ki so valjo vdrlji ter jo zasedli v sredo nekateri fašisti in nacionalisti) nemudoma vrniti v roke svojih lastnikov. Kakor je znano, je sindikatna delavska zbornica v ulici Croce Bianca ona delavska zadruga, ki se je ločila od konfederalnega gibanja ter je zavzela posredovalno zadržanje. Spominjati je treba tudi vse njeno delovanje, zlasti njene zadnje manifestacije, tako odstop od odbora za proletarsko obrambo, ustanovljenega od rimskih skrajnih prevratnikov. Da ni značaj zbornice protidržaven, o tem priča, da so se našli na njenem sedežu kipi Garibaldi, Mazzinija in Oberdana, zgodovinsko poročilo zmage in trobojnica.

Kardinal Gasparri o fašistovskem gibanju.

PARIZ, 11. Rimskemu dopisniku »Journala« je izjavil kardinal Gasparri, da je postalo fašistovsko gibanje potreba. Italija je šla anarhijski nasproti in kralj je modro ravnal, zakaj dati vsakom povelje, naj streljajo, bi pomnilo državljansko vojno.

Novi italijanski poslanik v Parizu.

PARIZ, 11. Francoska vlada je sprejela imenovanje barona Romana Avezzana za poslanika Italije v Parizu.

Jugoslavija

Zbližanje Bolgarske in Jugoslavije — Sprejem Stambolijskega — Važne izjave zastopnikom listov

BELGRAD, 10. Gospod Stambolijski je ob 6/35 prispel v Belgrad preko Subotice iz Bukareste v spremstvu belgrajskega poslanika Koste Todorova, tajnika zunanjega ministrstva Minkova in bolgarskih poslancev Bojadžijeva in Radeva v posebnem salonskem vozu, ki ga je dala jugosl. vlada na razpolago. Na kolodvoru so sprejeli Stambolijskega zunanji minister dr. Ninčić, pomočnik Panta Gavrilović, bolgarski poslovni odpravnik Ljudskanov, člani bolgarske kolonije in številni novinarji. Sprejem je bil iskren in ljubezven.

BELGRAD, 10. Nekateri zagrebški in drugi listi so razširili tendenciozno poročila, da je bil sprejem bolgarskega ministrskega predsednika v Belgradu — balkanski. V resnici se je zgodil mal incident zaradi sobe, kateremu pa ni Stambolijski pripisoval nikake važnosti in bolgarski poslanik na jugosl. dvoru Kosta Todorov je sam odkrito izjavil, da je bolgarski ministrski predsednik s sprejemom izredno zadovoljen, kar je treba posebno naglašati. Incident se je zgodil v hotelu »Srpski kralj«, ker ni vratar prav tolmačil naročila in ni že zjutraj poskrbel za to, da bi bil salon na razpolago ministrskemu predsedniku Stambolijskemu.

BELGRAD, 10. Včeraj ob 10. dopoldne je v ministrskem predsedstvu pričela konferenca med zastopniki bolgarske in jugoslovske vlade. Konferencam so prisostvovali od bolgarske strani predsednik Stambolijski in poslanik Todorov, na jugoslovske strani ministrski predsednik Pašić, zunanji minister dr. Ninčić in sofijski poslanik Rakić. Konferenca je trajala od 10. do 12. Po konferenci je priredil zunanji minister dr. Ninčić ob 13. obed na čast Stambolijskemu, katerega so se udeležili Todorov, Ljudskanov, minister dr. Laza Marković in posl. dr. Voja Marinković.

BELGRAD, 10. Na včerajšnjem sestanku vodilnih državnikov Bolgarske in Jugoslavije so bila najprej razmotirana vsa medsebojna sporna vprašanja, ki do sedaj ovirajo zblizanje obeh narodov in preprečujejo vzpostavitev dobrih in prijateljskih sosednih odnosov. Dalje je konferenca razmotrivala najaktualnejša vprašanja balkanske politike, osebno trakijski in orijentalski problem, ki prideta v razpravo na bodoči mirovni konferenci v Lausanni. Podrobnosti teh razprav niso javnosti še znane. Naglašati pa je treba, da so se razgovori in posvetovanja vodila v najpriširnejšem tonu in z največjo odkritostjo. Ministrski predsednik Stambolijski je jasno in odkrito naglašal lojalnost bolgarske politike, ki stremi za tem, da se v resnici vzpostavijo odnošaji dobrega sosedstva in če mogoče najtesnejše zblizanje obeh držav.

Za odstranitev in ureditev med obema državama spornih vprašanj je g. Stambolijski predlagal določitev mešane komisije, ki bi imela v kratkem postopanju tim prej razpravljati in končno rešiti sporna vprašanja. Od jugoslovskega merodajnih faktorjev tekom včerajšnjega dneva ni bilo izdano o poteku konference še nikako uradno poročilo.

BELGRAD, 11. V salonu bolgarskega poslanštva je sredi ministrski predsednik

Stambolijski številne zastopnike tiska. K sprejemu so se odzvali ne samo belgrajski, marveč tudi zastopniki ostalih jugoslovskeh in inozemskih listov. Po medsebojnem končanem predstavljanju je ministrski predsednik najprej v bolgarskem in potem v francoskem jeziku imel daljši govor o ciljih bolgarske politike in o pomenu njegovega prihoda v Belgrad. Stambolijski je izjavil:

Gospoda! Gotovo želite predvsem, da znate, zakaj sem prišel v Belgrad. Po mojem mnenju pa je treba, da vprašate: »Zakaj prihajate tako pozno?« Toliko časa že ni prispel ni eden vaših ministrov v Sofijo in obratno naših v Belgrad. In zakaj? Ali je bilo to dobro za oba naroda? V bližnji in daljni preteklosti res ni prišel noben član bolgarske vlade v Belgrad, niti noben član belgrajske v Sofijo! Tega so bile krive nezgode in neprimlik, ki so razdvajale oba naroda. Poznali se nismo med seboj. Zaradi tega nepoznavanja je v glavnem prišlo do bratormorne vojne in do medsebojnega krvoprelitja. Da smo se pobilje spoznali, bi ne prišlo do tega.

Prihajam v Belgrad, da storim vse mogoče (vsičko što je vmožno), da postavim temelje in začetek zblizanja obeh naših narodov. Vedno sem bil za zblizanje. Od leta 1919. ko sem začel svojo sedanjo karijero, pa do danes in tudi poprej nisem kot novinar nikdar niti ene besedice napisal proti Belgradu in srbskemu narodu, vedno sem bil za zblizanje z Vami. Od časa, ko sem po zaupanju naroda že štiri leta na vladi, nisem nčesar zagrešil proti temu zblizanju. Prepričan sem, da bo z mojim prihodom mogoče likvidirati slabo in mračno preteklost.

S sprejemom v Belgradu sem popolnoma zadovoljen in še mnogo bolj zadovoljen z današnjim sestankom in razgovorom z g. Pašićem in g. dr. Ninčićem. (Izvenredno mnogo dovoljen). Jutri imam čast, da me sprejme Nj. Veličanstvo kralj Aleksander I.

Stambolijski je nato nadaljeval: Bodoči odkriti! Vaši listi, predvsem današnji jutranji naglašajo, da mora Bolgarska izpolniti vsa določila mirovne pogodbe.

Izjavljam Vam, da je Bolgarska do sedaj izpolnjevala, da še izpolnjuje in da bo i v bodočnosti izpolnjevala vse določbe neullilyske mirovne pogodbe, ki jo je podpisala. Ta mirovna pogodba nam pa nalaga izpolnitev obveznosti tekom 37 let! Ne morete torej zahtevati od nas, da določbe mirovne pogodbe v celoti izpolnimo tekom treh let, ko nam mirovna pogodba sama za to določa dobo 37 let.

Dalje ne plediram na revizijo mirovne pogodbe. Na to ne mislite! Nasprotno Bolgarska je stala in stoji na stališču, da se vse podpisane mirovne pogodbe spoštujejo in izpolnjujejo z ozirom na Evropo. Čudim pa se sam, da so one velesile, ki so podpisale mirovno pogodbo, sedaj prve, ki zahtevajo revizijo mirovni pogodb. Smo proti reviziji in na konferenci v Lausanni hočemo delovati na to, da se izpolnijo vsa določila neullilyske pogodbe. Hočemo zahtevati, da se izvede člen 48. te pogodbe tako, kakor je bil podpisan od nas in vseh ostalih zaveznikov in združenih držav.

Mi smo podpisali to pogodbo zaradi tega, ker je določala, da se Trakija ne odstopa nobenemu drugemu, kakor zaveznikom in združenim silam, katere so na drugi strani nam obljubile, da nam garantirajo svoboden gospodarski izhod na Egejsko morje. Naglašam, da odstop Trakije neki državi pomenja kršitev mirovne pogodbe, in s tem se smatra ogrožen naš gospodarski izhod na morje. Ne zahtevamo revizije pogodbe, nasprotno nje točno izpolnitev.

«Kaj še želite od mene gospodje?» je nadaljeval Stambolijski.

«Komite! Izjavljam Vam, da se bolgarska vlada ni nikdar od premirja dalje pa do danes posluževala komitov in ni imela nikakih, kakršnihkolisobid stikov z »makedonskimi vojskami«. Mi smo se neposredno borili proti njim, se borimo in še bomo borili. Ta borba z njimi nam je že prinesla umogo žrtve. Ubili so nam dva okrožna načelnika, več sreskih načelnikov, enega ministra in v zadnjih dneh obesili devet naših ljudi v Nevrokopu. Kljub temu bomo nadaljevali borbo proti njim. Predvčerajšnjim je bil sprejet zakon o razbojnikih. Člen tega zakona določa, da se sme ubiti vsaka oseba, ki je 20 dni odsotna s svojega doma, če ne more svoje odsotnosti opravičiti. Tako osebo sme vsakdo ubiti in je na njo še razpisana nagrada. Gospodje! Vedite, da so ti komite za Bolgarsko večje zlo, kakor za kraljevino SHS. Znajite, da imajo glavni voditelji komitev svoj sedež ne v Bolgarski, marveč se nahajajo na ozemlju vaše kraljevine. Na Vašem ozemlju se nahajajo tudi ubijalci ministra Dimitrova».

Obširno je govoril nato ministrski predsednik Stambolijski o macedonskih in o macedonskih emigrantih. Izjavil je kategorično: Bolgarska si ne želi macedonije. Absolutno ne mislimo na to, ker smo prepričani, da so macedonski begunci in macedonci sploh zelo nemiren element. Sprejmite jih Vj! Naj bodo Vam alalal! macedonci so nemiren element in mi sami se jih branimo. Izjavljam Vam, če bi Bolgarska

imela kako kolonijo, bi takoj tja poslala macedonske emigrante.

Stambolijski je dalje omenjal: Jaz sem novinar. Citam vaše liste. Videti je: »Od Bolgarske zahtevate vse, a ničesar ne daste. Zakaj samo zahtevate? Nečete pa ničesar dati!«

Stambolijski je dalje govoril o velikem gospodarskem in industrijskem razvoju jugosl. države. V glavnem načelu je Stambolijski za gospodarski sporazum med obema bratskima narodoma in državama. Od zastopnikov tiska pričakuje mnogo, da se ta sporazum čim prej uveljavi.

Stambolijski je med drugim dejal:

«Danes je kraljevina Srbov, Hrvatov in Slovencev velika država, a ne mala predvojna Srbija. Ko je Bismarck potolkel Avstrijo, je prožil roko miru sporazuma. Tudi Vam je potrebno, da se uživate v misel in sprijaznite z idejo pomirjenja. Niste več narodci od 2 in pol milijona prebivalcev, marveč štejete 14 milijonov. Bodite velikodušni! Poreče mi kdo: »Smo velika država in lahko živimo brez Vas!« Pravim Vam: Ne eden, ne drugi ne moremo živeti brez medsebojne in bratske podpore! Navezani smo drug na drugega in sklene naj se prijateljstvo. Nočem naglašati, da Bolgarsko lahko živi brez Vas. Lahko je to mogoče! Spominjam Vas, da ste kot narodci porušili Avstro-Ogrsko».

Stambolijski je končno apeliral na podporo vsega jugoslovskega tiska, na podporo novinarjev, ki lahko mnogo prispevaajo za pomirjenje, zblizanje in končno sprijaznjenje obeh bratskih narodov. Med drugim je dejal: »Novinarji si priznajte svoje grehe! Novinar kot zlodej more lahko ustvariti pekel dvema narodoma, novinar kot nesitelj miru pa lahko ustvari raj med obema državama. Pozval je jugoslovske tisk, da naj postane Prijemont za popolno zblizanje. Pozval je novinarje, da čimprej pridejo v Bolgarsko, kjer bodo sprejeti z odprtimi rokami in čutečim srcem. Delujme za sporazum obeh narodov!«

Zanimivi odgovori na vprašanja

Ministrski predsednik Stambolijski je nato odgovarjal na stavljenja vprašanja posamihi novinarjev:

Na vprašanje tajne zveze Bolgarske z Madžarsko je Stambolijski odgovoril: »Med Madžarsko in Bolgarsko ni sklenjena nikakava zveza, naperjena proti sosednim državam. Bolgari smo absolutno nasprotniki tajnih pogodb!«

Glede trakijskega vprašanja je na za devno vprašanje Stambolijski omenjal, da to vprašanje rešijo velesile. Prepričan je in upa, da kraljevina Srbov, Hrvatov in Slovencev skupno z Rumunsko podprejo interese Bolgarske. Na mirovni konferenci pričakuje Bolgarska podpore obeh balkanskih držav. Zelena internacionala ne obstoja. Mi poznamo edino internacionalo. Društvo narodov, v katerem tudi mi delujemo in želimo, da se prestiž društva čim bolj poveča.

O Radiću je Stambolijski dejal, da ga osebno ne pozna, pač pa je mnogo slišal in čital o njem.

Sestanek med Stambolijskim in novinarji je trajal okoli pol drugo uro. Končno je še neki novinar vprašal Stambolijskega, »ako Bolgarska deluje na to, da vstopi v sestav držav male entente«. Stambolijski mu je ironično odgovoril: »Pa Vi nas nočete, brate! Vi nočete niti Macedoncev! Pa to še pride!«

Novinarji so se nato iskreno in pristrčno poslovlili od Stambolijskega.

BELGRAD, 11. V vseh političnih in parlamentarnih krogih je akcija Stambolijskega napravila globok vtis. Belgrajski tisk obširno opisuje sprejem Stambolijskega in njegov govor novinarjem. Tekom včerajšnjega dneva so se nadaljevale konference, ki se vodijo na prijateljski način in v duhu pomirjenja med obema državama. Ministrski predsednik Pašić je priredil na čast Stambolijskemu diner, ki so se ga udeležili celokupna vlada in zastopniki tujih držav. Stambolijski je zvečer odpotoval v Sofijo, ker je svoj načrt za potovanje v Lausanno spremenil iz razlogov, ker se ni definitivno od velesil določil dan sestanka in še ni rešeno vprašanje odgoditve mirovne konference.

Stambolijski v avdijenci pri kralju — Dine pri g. Pašiću — Ugoden vtis njegovega bivanja v Belgradu

BELGRAD, 11. Bolgarski ministrski predsednik Stambolijski je bil včeraj ob pol 1. popoldne sprejet od kralja Aleksandra v daljši avdijenci. Ob 1. je dal ministrski predsednik Pašić Stambolijskemu na čast v »Grand hotelu« diner, ki so se ga udeležili razven bolgarskega ministrskega predsednika z delegacijo tudi vsi ministri, predsednik narodne skupščine dr. Lukinić in klubovi načelniki. Popoldne je bivši bolgarski poslanik v Belgradu Kosta Todorov priredil na bolgarskem poslanstvu čajanko, na katero je bilo povabljenih tudi več poslancev.

Vsi belgrajski listi naglašajo, da je bil razgovor novinarjev s Stambolijskim zelo prostodušen in da je napravil dober vtis. Stambolijski je kot novinar prosil novinarje, naj delujejo vsi za zblizanje obeh narodov. Splošno prevladuje mnenje, da značil posej Stambolijskega mejnik v razvoju odnošajev Jugoslavije napram Bolgariji in da bo v najkrajšem času omogočeno iskreno zblizanje med Jugoslavijo in Bolgarijo, ako

Avtonomistično gibanje v Sardiniji — Poslanec Orano izstopil iz »sardinske stranke«

RIM, 11. Zadnje dni se trdovratno širijo vesti o nekakem nevarnem gibanju, ki da se opaža na otoku Sardiniji med tamkajšnjimi avtonomisti. Vlada je te dni zanimala vse vesti, ki so govorile o nekaki sardinski vstaji, toda listi objavljajo kljub temu obširna poročila o tej stvari. Da je kljub vsemu nekaj resničnega pri tej zadevi, dokazuje dejstvo, da je eden izmed štirih poslancev sardinske avtonomistične stranke izstopil. To je poslanec Orano, ki je ta svoj korak naznanil v pismu, katerega je objavil predvčerajšnjim v »Giornale d'Italia« in v katerem izjavlja, da se s postopanjem stranke več ne strinja.

bo bolgarska politika hodila po potih, kakor jih je začrtal njen voditelj v svojih izjavah. Ta preobrat v javnem mnenju se opaža v vsem belgajskem časopisu, ki piše danes že precej drugače o Bolgariji, kakor je pisalo še včeraj.

Rusija

Novi ruski zakonik — Zapustitev poglavitnih komunističnih načel

PARIZ, 11. «Intransigeant» poročajo iz Rige: Na zaključni seji IV. kongresa III. Internacionalne v Moskvi je imel Lenin govor, v katerem je kritiziral sovjetski ustroj. Na njegovo iniciativo je bil z veliko večino glasov sprejet nov zakonik o delu in zemlji ter o civilnem pravu. Sovjetska vlada bo imela odslej juristično podlago, ki ne predstavlja nič drugega nego zapustitev najdražjih načel komunizma. Obvezno delo za vse je odpravljeno. Delavci nimajo samo dovoljenja, da menjajo delavnico, temveč imajo pravico menjati tudi poklic. Vsak kmet ohrani pravico do zemlje, dokler jo obdeluje, svobodno pa mu je tudi, da zemljo v najem, kakor tudi, da zaposluje mezdne delavce. Civilno pravo pripoznava pravico privatne lastnine, dedno pravo ter se obvezuje, da bo branilo lastninskih pravic na premoženju in nepremičninah.

Poljska

Sestava poljske zbornice

VARŠAVA, 11. Po zadnji statistiki bo nova zbornica sestavljena takole: desnica 168 sedežev, centum 8, levica 83, skrajna leвица 21, narodne manjšine 63. Med izvoljenimi osebnostmi se imenuje Witos, Korfanty in general Haller.

Poljska in Rusija obratno zavračata imenovana poslanika

LONDON, 11. Po neki brzjavici iz Moskve, došli ruski trgovski delegaciji, je predsednik poljske republike zavrnil novega ruskega zastopnika v Varšavi, ker ni poslala sovjetska republika na Poljsko zastopnika z istim činom, kot ga imajo druga poslanstva. Ruska vlada s svoje strani zavrača novega diplomatskega zastopnika Poljske.

Nemčija

Nevarnost za javno zdravje v Nemčiji v sled draginje premoaga

BERLIN, 11. Na zadnji seji se je pečala reparacijska komisija s premoagovnimi datjavami Nemčije. Krohne, član vsigele zdravstvenega sveta v pruskem ministstvu, je izjavil, da je zdravje nemškega naroda vsled rastoče draginje premoaga resno ogroženo. Govornik je dostavil, da bo treba to zimo revne sloje preskrbovati z večjimi količinami premoaga, kajti revni sloji so mrazu posebno izpostavljeni, ker niso v stanu, da bi si preskrbeli potrebno količino masti. Posledica je včasih celo smrt. Krohne je zaključil, da bi dopolnilna dobava premoaga ententi povzročila neprebrunljivo nevarnost za javno zdravstveno stanje, ko že itak 700 tisoč družin premoaga sploh ne dobiva, dočim ga druge dobivajo le v nezadostni meri.

Vzhodno vprašanje

Sultan noče odstopiti — Angorska vlada odpravila sultanova poslanstva in konsulate

CARIGRAD, 11. Prvi sultanov tajnik je izjavil, da ne bo sultan odstopil na noben način, ker se smatra za verskega poglavarja 300 milijonov mohamedancev.

CARIGRAD, 11. Včeraj se je vršil sestanek v palači Ildiz. Sultan je prisostvoval obredu v spremstvu dvorskih dostojanstvenikov, ni pa bilo nobenega zastopnika angorske vlade.

LONDON, 11. Potrjuje se, da so angleški krogi mnenja, da se o dnevu sestanka vzhodne konference ne more ničesar dočeti, preden se zavezniki ne sporazumejo glede pogojev, pod katerimi pojdejo v Lausanne. Iz tega sledi, da so glasovi, po katerih je dan sestanek določen na 20. t. m., neutemeljeni. Vest, ki prihaja iz Carigrada, naglašajo zopet, da postaja položaj resen.

CARIGRAD, 11. Vsled izprememb v upravi Carigrada so bila odpravljena vsa sultanova poslanstva in vsi konsulati v inozemstvu. Ohranili so se le tam, kjer ni posebnih zastopstev angorske vlade.

CARIGRAD, 11. Angleški, francoski in italijanski polkovniki, ki vršijo medzaveznisko policijsko službo, so imeli seje z generalom Refet-pašo. Uspeh razgovora je bil zadovoljiv. Končne izjave Refet-paše so pokazale, da se je položaj precej izboljšal. Na vprašanje, ali so se izvršili obredi Selamlaka kot po navadi, je Refet odgovoril, da ni razloga, da bi se ne bili izvršili, kajti Mohamed VI. hrani še vedno naslov kalifa.

Komisija za duševno sodelovanje za avstrijske učence

ZENEVA, 10. Komisija Društva narodov za duševno sodelovanje je poslalo vseučiliščem, akademijam in znanstvenim društvom vseh delcev proglas v prid avstrijskim duševnim delavcem in duševnega življenja v Avstriji. Ta poziv je posledica tozadevne resolucije, ki jo je komisija sprejela 1. avg. 1922.

Nobelova nagrada za književnost

STOCKHOLM, 10. Švedska akademija je podelila Nobelovo nagrado za književnost za 1922. španskemu pisatelju dram Amacinto Benaventu. Nagrada znaša letos pol milijona frankov.

Potres v daljavi

FIRENZE, 11. Tukajšnje opazovališče je ugotovilo daljen potres, ki je zavzel katastrofalen obseg. Potres je bil najbrže v Ameriki ali blizu nje.

Dnevne vesti

POLITIČNO DRUŠTVO «EDINOST» V TRSTU. Jutri, v ponedeljek, dne 13. t. m. se vrši v navadnih prostorih ob 14. uri važna odborova seja. Potrebna je polnoštevilnost — Predsednik.

Odpislanstvo političnega društva «Edinost» v Trstu pri prefektu. Včeraj so se poklonili novemu prefektu, gosp. Crispomoncada, v imenu političnega društva «Edinosti» gg. dr. Josip Wilfan, dr. Mirko Vratović in dr. Edvard Slavik.

Slovenska usoda. Pod tem naslovom prinaša petkov «Tiroler» zanimiv članek, ki se bavi z našim položajem in z najbolj perečimi vprašanji, ki nas danes zanimajo. Članek najprej opisuje zemljepisno lego in politično uredbo dežel, v katerih mi živimo, ter opozarja, da je naš položaj mnogo neugodnejši nego oni tirolskih Nemcev, ki so kompaktno naseljeni od Salurna do Brennerja. Ta naš položaj da je dal povod za domnevo, da je raznarodovanje Slovanov lažje nego raznarodovanje Nemcev. Tudi vlada se zdi, da je bila tega prepričanja; to se da sklepati iz svoječasnega imenovanja «znanegega sovražnika Slovencev» Salate, iz odprave mnogih slovenskih šol v Istri in iz težkega policijskega pritiska na slovensko politično in društveno življenje. Kot nov napad na slovenski življenjski članek težnja, da se odpravijo krajevne avtonomije. Citira znani sklep videmskega občinskega odbora ter popisuje odpor, ki ga je izzval ta sklep med Slovenci, odpor, kateremu so se pridružili tudi gorški Italijani. Članek končuje: «S tem, da je gorški občinski zastopnik odklonil načrt za združitev, — vsled česar je prišla furianske brate v Vidmo huda nahod — ni še izginila nevarnost za Slovence, katere grozi s priključitvijo h kakemu večjemu italijanskemu ozemlju; zakaj upravnica bodočnosti novih pokrajin je še zelo negotova. Kljub vsem zunanjim neugodnim vplivom leži usoda naroda v njegovih lastnih rokah: v njegovi volji, da si ohrani najsvetjše, šege in jezik. Ta volja naroda je trdnjava, katero more razrušiti narod sam, n'koli pa kak sovražnik. Zato se ne bojimo za bodočnost naših sosusodnikov na Gorškem».

Prve zapreke. Pod tem naslovom razpravlja «Der Tiroler», o sporu med ministrskim predsednikom Mussolinijem in italijanskim poslanikom v Parizu grofom Sforzo. Pravi, da se bo nova vlada najostreje uveljavljala v vnanji politiki. Ni misliti, da bi bil Sforza podal ostavko le iz neprijetnosti nagiba. Odklonil mu je morala biti zavest, da bodo smernice nove vlade take, da ne bi mogel on sprejeti odgovornosti. Na vsak način bo moral novi ministrski predsednik — nadaljuje tirolski list — v diplomaciji in vnanji politiki delovati kaj spretno kot državnik, če hoče premostiti nasprotstva, ki kljub vsemu še obstoje proti fašizmu doma in v inozemstvu. Kajti sedaj je prišel za fašizem čas, da se izkaže — ne kot stranka v nasprotju z drugimi strankami in vlado, ampak kot vlada sama v Italiji. Male težave, ne velike zapreke, ki se premagujejo v naskoku, zahtevajo poleg gonilne ideje poznavanje in premišljenosti — nikoli pa hkratno postopanje. Rešitev spora s Sforzo je je pričakovala z napetostjo zlasti zato, ker je poučna za reševanje podobnih «slučajev», ki bodo bržkone še večkrat nastajali v bližnji bodočnosti. K dejstvu, da je tudi italijanski poslanik v Berlinu, senator Frassatti podal svojo ostavko, pripominja «Der Tiroler», da je ta diplomat osebno prijatelj Giolittija, da je deloval za vzpostavitev prijateljstva med Italijo in Nemčijo, kar da bo odstopa nemogoče. (Med tem so sporočile vesti iz Rima, da je odstop Sforze definitivno in da je ministrski svet že sklenil njegovo umirovljenje. Zakaj opozarja tirolski list ob tej priliki na osebno prijateljstvo med Frassattijem in Giolittijem? Ali hoče morda reči, da ta stari navihaneč tvori politično ozadje odstopu Frassattija? Nič čudnega ne bi bilo, če Giolitti še danes snuje naklepe, kako bi tudi Mussoliniju mešal račune, kakor jih je doslej že vsaki italijanski vladil, če ni bil on v nji, in da s «prvim zapreko», pripravljajo še nadaljnje. — Prip. ur.)

Glas iz vojaške službe. Radi prinašamo pozdrave naših vojakov, ki so gotovo sorodnikom, znancom in prijateljem v zadoščenju. Prijatelj lista pa nam pošilja prepis pisma, ki ga je dobil od nekega vojaka, iz katerega nam donjijo nasprotni pritožbe. Sami smo že dobili kako pritožbo o naporih vajah in o nezadostni hrani, toda nismo se ozrli nanjo, ker vemo, da ga ni vojaka, kateri bi ne bil pri svojem zdravem, dvajsetletnem žolodcu in z ozirom na to, da se ves dan giblje na prostem zraku, lačen, in ker vemo, da se nikjer ne hodi pri vojakih «rožice trgati». Na take pritožbe, katere vsebuje gori omenjeno pismo, se zatorej ne oziramo, pač pa smatramo za svojo dolžnost, da opozorimo vojaška oblastna na sledeče pritožbe, ki jih vsebuje gori omenjeno pismo: «Zvečer, ko spravljamo spat, pridejo stari vojaki ter nas neusmiljeno prepeajo. Ko se drugi dan pritožimo na komandi, se smejejo, kakor da jim pripovedujemo nekaj nenavadno smešnega» in dalje: «Za vse, kar se kje zgodi, odgovarjajo seveda «porci scavi». Prijatelj lista nam ni sporočil imena vojaka, po pismu pa sodimo, da mora služiti nekje v gornji Italiji, ker opisuje težave vaj v hribovju. Vemo, da so življenje in običaji pri vojakih bolj spartanski, vendar pa govorijo gornje pritožbe o postopanju, katerega ne more prenašati niti najbolj utrjeni vojak; vsled tega prevzamemo ulogo skromnega posredovalca med vojaško oblastjo in vojaški novinci ter upamo, da se bodo gori označeni neprimerni in obsobja vredni «običaji» podrejenih organov energično odpravili vojaški upravi na čast in našim fantom na korist.

Davek na špirtite. Finančno ravnanje v Trstu naznanja: Z odlokom od 29. oktobra, ki je stopil v veljavo dne 11. novembra t. l. je bil raztegnjen na nove pokrajine zakon o davku na špirtite. Povisek davka, v znesku 600 lir, razlika med alikvotnimi 1000 lirami v starih pokrajinah in 400 lirami v novih pokrajinah, zadene brez razlike in brez omejitve vse količine špirtov, čistih in dodanih, vermutu ali na bodikak način spremenjenih v likerje in alkoholne pijače, če se te količine nahajajo v vinkuliranih skladiščih, tudi če je do sedaj veljavni davek že plačan a blago ni še prevzeto. Na vsak način zadene povisek

tudi čiste, aromatizirane in poslane špirtite vseh vrst, ki se nahaja na prostih skladiščih, če njihova količina presega 100 hidriranih litrov. Podvrženi so torej povisku konjak, rum, arak, viski, aniza, mistra, sambuca in slične alkoholne esence, ki služijo za pripravljanje likerjev itd., izključeni pa so likerji v pravem pomenu besede (nosljeni), tipična ali likerna vina, širupi, dišave in alkoholna zdravila. Prosta skladišča proizvodov podvrženih povisku se morajo naznaniti tekom treh dni in sicer v Trstu pri finančnem tehničnem uradu (Portici di Chiozza št. 1, L), na deželi pa pri pristojnem povelstvu brigade kr. finančne straže. Prestopki se bodo kaznovali z denarnimi globami v dvojnem do deseterem znesku davka.

Pouk. Pri volitvah v ameriško zbornico in senat so dosegli demokrati nepričakovane, presenetljive uspehe proti republikancem. Malo da niso dosegli večine v «zbornici predstavnikov». Ta izid volitev daje bivšemu predsedniku Zedinjenih držav Wilsonu veliko zadoščenje. Ni mesto tu, da bi razpravljali o učinkovanju tega dogodka na položaj Amerike v mednarodnem življenju. Izpogovoriti pa hočemo o enem glavnih vzrokov, ki so odločili ta veliki uspeh demokratov. Ta je bil v drakonični odredbi sedanjega predsednika Hardinga proti uživanju alkohola. Proti temu se je uprla javnost z glasovnico v roki. Nikdo ne bo oporekal plemenitosti namena, ki ga je zasledoval Harding s svojo odredbo. Zdraviti je hotel rano, na kateri krvavi več ali manj, telesno in duševno, zdravje vseh narodov in držav in njihovo gnetno blagostanje. In vendar tak uporavno v Ameriki, katere prebivalstvo je znano po svoji treznosti in delavnosti. Seveda moramo tu uvaževati dejstvo, da so bili s časom vojne milijoni Amerikancev v Evropi, kjer so radi uživali sladko francosko kapljico. Kako naj si razlagamo odpor? Odgovor na to vprašanje nam daje zelo resen pouk. Harding je hotel hkratu vse doseči. Ali tudi pri odpravljanju slabega se ne more stvari lotiti na kolenu. Harding je segel hkratu predaleč. Globoko ukoreninjene razvade se ne morejo hkratu s tako odredbo, ali z rotnjem po listih odpraviti. Treba je potrpljenja s postopno vzgojo. Pred vsem pa je treba dati ljudstvu za sicer škodljivo, vendar pa priljubljeno mu razvade primerno nadomestilo. Saj nam kažejo to vsakdanja izkušnja. Moremo sicer obžalovati to, ali je tako in s tem morda računati, kdor hoče res zdraviti bolezen.

Pripravo sel «Solsko društvo» je sklenilo, da priredi 28. decembra, to je na praznik Nedelžnih otrok, dan «Za našo dečo». Tan dan mora biti po celi Jul. Krajini v vseh večjih in manjših krajih posvečen — z nabiranjem darov za našo mladino. Društvo je založilo primerne bloke, ki vsebujejo 40 potrdil za 50 stot., 20 potrdil po 1 L, 15 potrdil po 2 L in 6 potrdil po 5 L. Ako bo vsaka vas prodala samo en tak blok, bo imelo «Solsko društvo» lep skupice. Mladenci in dekleta! Do vas se v prvi vrsti obračamo. Javite «Solskemu društvu» v Trstu, Francesco št. 20, I. svoj naslov z navedbo, koliko blokov naj se vam dostavi. Mladina pokaži, da se zaveš svoje dolžnosti!

Nov ženski list. Kakor doznavamo, izide novem letu nov ženski list, okrog katerega je zbranih obilo odličnih sodelnic in sodelnic, katerih imena jamčijo, da bo list popolnoma zadovoljil čitatelje. List bodo izdajala skupna ženska društva v Jul. Krajini in sicer: «Splošno žensko društvo» v Gorici, «Žensko združenje» v Opatiji in «Žensko dobrodelno združenje» v Trstu. List se bo za enkrat urejeval in tiskal v Trstu. Posebno veliko zanimanje za nov list vlada v učiteljskih krogih, ki so mu že vnaprej obljubili svojo pomoč. V skladu z namenom omenjenih treh organizacij, bo list urejevan tako, da bi prinašal poročila o delovanju ženskih društev, posebno na socialnem in vzgojvalnem polju, vpoševajoč seveda v prvi vrsti slovensko žensko. Prinašal bo razne praktične nasvete za gospodinjstvo in dom. Seveda poleg tega ne bo zanemarljivo tudi zabavne čtiva in bo prinašal izbrane proizvode najboljših slovenskih piscev. Novi ženski list bo izšel v dostojni obliki, ki ne bo žalila niti najbolj razvajenega okusa. Ne dvomimo, da si bo tako urejevan ženski list, ki tudi ne bo drag, našel pot v zadnjo vas in bo tudi na zunaj delal čast našemu ženstvu in posebno društvu, ki ga bodo izdajala.

«Žensko dobrodelno združenje» v Trstu je imelo, kakor smo že na kratko javili, 8. t. m. svoj ustanovni občni zbor. Obila udeležba je spet enkrat dokazala, da se naše žensko, zlasti iz širših slojev, zaveda, kako velike važnosti je za nas močna ženska organizacija. Udeležba bi pa bila gotovo še mnogo večja, ako bi se občni zbor mogel vršiti v nedeljo in ob uri, ko bi se ga moglo udeležiti vse naše žensko. Uduženje je dobilo mnogo pritožb iz krogov uradnih in delavk, ki se niso moge udeležiti zborovanja radi neprimerne ure. Zalogib ni moglo vsem ustreči. Ves potek občnega zbora se je vršil brez najmanjšega nesoglasja, volitev odbora se je vršila po listkih in je izpadla v občo zadovoljnost vseh članic. Izvoljena je bila ga. Antonija Slavikova kot predsednica in vsega skupaj 30 odbornic. Odbor se je konstituiral takoj po občnem zboru. Radi enostavnosti poslovanja je bilo sklenjeno, da v manj važnih zadevah lahko odločuje ožji odbor, ki sestoji iz predsednice, podpredsednice, tajnice, blagajničarke in načelnice vseh oddelkov. Delovanje se je razdelilo na tri oddelke in sicer: dobrodelni, prosvetni, ki je začel s pripravljalnim delom za izdajanje novega lista, o katerem poročamo na drugem mestu in osek za ročna dela, ki je deloval že pred ustanovitvijo «Uduženja» in priredi in ustanovni slavnosti «Solskega društva» v Sezani svoj paviljon z ročnimi deli, ki je prinesel «Solskemu društvu» nad 550 lir čistega dobička. O razdelitvi posameznih funkcij med odbornice nam danes ni mogoče poročati, ker nekatera mesta v oddelkih še niso določena.

Društvo šteje danes že okrog 300 članic. Opozorjamo članice, da bo «Uduženje» uradno vsak ponedeljek in četrtak od 3—5 v prostorih «Organizacije vdov in sirot».

Pevsko društvo «Ilirija» priredi, kakor je bilo že javljeno, danes, 12. t. m. v dvorani DKD pri Sv. Jakobu pevsko-dramatični večer s sledečim sporedom: 1) Sonc: «Teku sem dol po dolini», poje meš. zbor; 2) Adamič: «Mir», poje moški zbor; 3) Prelovec: «Jaz bi rad rudele rož», poje moški zbor z bar. solo; 4) Vodopivec: «Ptič», poje ženski zbor (trospev); 5) Dvofrak: «Golob na javorju», poje ženski zbor (dvospev) s spremljevanjem klavirja in gosli; 6) Aljaž: «Oj zbogom ti planinski svet», poje veliki mešani zbor s tenorjem-solo; 7) M. D. P. podr. Sv. Jakob, sodeluje iz prijaznosti z grotesko v 1 delanju Pav. Cizmer: «Maska Satana». — Začetek točno ob 17. zvečer. Opozorja se slavno občinstvo na to prireditve.

«Ilirije», ki je prva po vojni dobi, ter kakor razvidno iz programa — zelo zanimiva.

Otrokom brez spremstva starišev vstop ni dovoljen.

Društvene vesti

«Vražja misel» v Slednju. Prihodno nedeljo 19. t. m. ponovitev K. Laufs «Vražja misel», komedija v 4. dejanjih. Začetek ob 5. pop.

Igra je polna komičnih zapletljivosti, ki bodo gotovo nudili cenj. občinstvu obilo zabave. Za igro vlada veliko zanimanje in je pričakovati obilen obisk. Blagajna posluje pol ure pred predstavo. — Da se igra začne točno, je odvisno v točnosti obiskovalcev, zato prosimo cenj. občinstvo, da si pravčasno preskrbi vstopnice. — Igra se zadnjič ponavlja.

«Miklavžev večer». Sentskopska «Citalnica» priredi z bogatim sporedom 3. decembra to vsem dobro znano zabavo. Popoldne pride Miklavž za otroke, zvečer pa bo pri pogrnjenih mizah zabava za starejše. Torej pozor!

«Razvaline življenja». V nedeljo, 26. t. m. ponovi sentskopska «Citalnica» to obče priljubljeno socialno dramo. Kdor si jo še ni ogledal, bo imel priliko, da vidi ta umotvor našega znanegega pesnika.

Sentskopska «Citalnica» poziva zadnjič lastnika zgubljene črne torbice in dveh ključev, da jih dvigne pri gostilničarju DKD.

Odbor sentskopske «Citalnice» poziva družbene člane, prijatelje in znance, da se udeležijo danes prvega povojnega nastopa bratskega pevskega društva «Ilirija».

Sentskopska mladina priredi dne 19. novembra v dvorani DKD pri Sv. Jakobu plesno zabavo s srečolovom. Na obilno udeležbo vabijo prireditelji.

M. D. P. - Sv. Jakob. Danes točno ob 10. zj. odbora seja. Pozivljamo vse odbornike, da se je radi važnosti dnevnega reda z gotovostjo in točno udeležijo. — Predsednik.

Mlad. O. Lonjer. Jutri, 13. t. m., sestanek obeh odsekov ob navadni uri. Sestanek je važen, zato je navzočnost vseh nujno potrebna.

Odbor M. D. P. - Sv. Jakob je na prošnjo nekaterih članic sklenil, da bo držal društvene sestanke redno vsak torek točno ob 20. do 22.

Sestanki se bodo vršili — kakor rečeno — redno vsak torek točno ob 20. v dvorani D. K. D. V interesu vsakega člana je torej, da se jih točno udeležijo in tako tudi vseh ostalih sestankov, dramatičnih in mandolističnih vaj.

V torek se bo vršilo zanimivo predavanje: «Gledišče, njegova postanek in razvoj». Začetek ob 20. Predavanje je precej obširno in izčrpano, ter ne bo zanimalo le društvenih članov, ampak tudi javnost, katere je tem potom vabljen, da se ga udeleži, posebno sedaj, ko se vsako društvo več ali manj bori z ureditvijo svojih dramatičnih odsekov. — Po predavanju bo društveni sestanek. — Odbor.

Iz tržaškega življenja

Martinov god. Martin Sinigaglia, mož, ki šteje svojih 40 let in še več, je obhajal včeraj svoj god. Zato ni prav nič čuda, če ni šel delat. Ravno tako ni čuda, če jo je že jutraj zgodaj zavil v krčmo.

V krčmi se ni godilo našemu Martinu slabo, zakaj pil je kot goba ter bil židane volje. Njegove veselja pa so hoteli biti deležni tudi štirje možakarji. Zato so se mu kar na lepem prihljili ter ga začeli zabavati: ta je povedal eno «za počit», drugi drugo in tako je bilo v krčmi smeha dovolj. Ker pa ni hotel biti Martin «umazan», se je «vrgele ven» ter plačal kar «štefan» vina. Potem pa je plačal še dva «dopja». Pri zadnjem «dopju» so se začeli močje z Martinom vred opotekati. Tedaj pa so se nenadoma razgrnili nad krčmo črni oblaki... Martin se je namreč radi neke malenkosti zameril najbolj razposajenemu možakarju, ki ga je imel največ «pod kapo». Vinjeni možakar pa si je vzel zamero k srcu ter planil ves razjarjen na Martina. Ker pa ni maršal Martin rok križem, je seveda tudi marsikatera batina našla pripraven prostor na hrbtu njegovega nasprotnika. No, ker ima vsaka stvar svoj konec, tako je imela tudi ta. Martin in njegov nasprotnik sta se pozneje pojavila na rešilni postaji.

Avtomobil trčil ob tramvaj ali nasprotno? Pred sinočnim okoli 10. ure je stala na istriški cesti v bližini lekarne «Godina», vrsta tramvajev. Okoli enega teh tramvajev je bilo zbranih mnogo ljudi, ki so pasli običajno radovednost, dočim so se tramvajski uslužbenici trudili, da ločijo od tramvajškega voza zasebni avtomobil, ki je bil zarj v sprednji del tramvaja. Vozila sta malo prej trčila, a k sreči ni bil pri tem nihče poškodovan.

Sofer omenjenega avtomobila — št. 67 — je trdil, da je zaviral tramvaja kriv nezgode, zavirač pa je zvrčal krivdo na soferja. Sofer je trdil, da je hotel obrniti avtomobil. V tistem hipu pa je privozil tramvaj, ter zadel z vozo silo ob vozilo. Zavirač pa je trdil, da mu je hotel sofer na nezreten način prestrčiti cesto. Zadeva se bo razjasnila na policiji. Škoda na avtomobilu se cení okoli 1500 lir, na tramvaju pa 3000 lir.

Skrivnostni dogodek pri Sv. Soboti. Dva orožnika, ki sta patrulirala včeraj po noči okoli 2. ure po Sv. Soboti, sta nenadoma zaslišala obupno klicanje na pomoč, ki je prihajalo izpred bližnje hiše poleg čistilnice riza. Funkcionarja sta šla brd pred tisto hišo ter našla tam na tlaku elegantno oblečenega moškega, ki se je zival ob bolečin. Obraz je imel ves krvav; tožil je, da je po nesreči padel z drugega nadstropja. Kmalu je skočil eden izmed orožnikov v sosednjo čistilnico riza ter tam telefoniral na rešilno postajo. Čez nekoliko minut je prišel na lice mesta zdravnik tega dobrodelnega zavoda, preiskal moža ter ugotovil, da ima nad štiri centimetre dolgo rano na čelu in več prask na obrazu. Bolniški strežniki so mu obvezali rane ter ga prepeljali v mestno bolnišnico. Tam se je ranjenec identificiral za Aleksandra Deklevo, starega 30 let, stanujoč v ulici S. Francesco d'Assisi št. 30. Službovajoči policist v bolnišnici ga je zaslišal. Dekleva je izpovedal, da je padel z drugega nadstropja. Ni pa hotel povedati, kako je padel. Policijskemu oblastvu se zdi ta dogodek nekoliko zaeneten. Vršijo se preiskave.

Vlom v železno blagajno. V noči od petka na soboto so vdrli neznani vlomci v skladišče trdke Leipziger v ul. Guido Brunner št. 4, prevrtili veliko železno blagajno ter odnesli iz nje dve zlati uri, 12 zlic iz alpeke, tri kroglice iz slonove kosti, tri svetilje, 200 mark, 150 dinarjev in 150 lir. V blagajni se je nahajalo tudi 100.000 kron. Te so svedrovi nekoliko pustili v blagajni. Tatvina je bila naznanjena policiji.

Tatovi v stanovanju. Neka Marija Gelič je postavila včeraj svoje stanovanje v ulici Moise Luzzatto št. 3 za hip brez nadzorstva. To ugodno priliko so uporabili neznani obiskovalci, ki so zlezli v stanovanje ter odnesli nekoliko zlatenine in perila v vrednosti nad 1000 lir.

Vesti iz Goriškega

Nesreča. Neki Franc Knez, star 56 let, doma iz Serpenice, ki je uslužben pri neki trdnji v Bovcu, je peljal voz zita, ki se je nahajalo v vretah. Na poti je zapazil, da bo ena izmed vret padla na tla. Med tem, ko je voz tekel dalje, je hotel popraviti vreto na voz, toda v tem mu je prišla noga pod kolo in le pametnim konjem se ima zahvaliti, da ni zgodila hujša nesreča, ki so se takoj ustavili, ko je zavpil nad njimi. Na klic so prihiteli ljudje, ki so bili v bližini in so takoj pomagali ponesrečenemu Knezu, ter so ga prepeljali v bolnišnico usmiljenih bratov v Gorico. Nogo ima zlomljeno. Zdraviti se bo moral kaka dva meseca, da bo zopet kolikčak sposoben za delo.

Najdeno truplo. Ko so se pred par dnevi podajali delavci ob zgodnji jutranji uri na delo, so v ulici S. Pietro zapazili nekaj na tleh, a vsled teme niso mogli takoj spoznati, kaj da je. Ko so se približali, so videli, da je to moški, ki je morda pijan obeležal do jutra na tem mestu. Eden izmed njih pa se je hotel prepričati natančno, kdo je to. Stopil je do njega in strahoma spoznal, da je mrlič. Poklical je druge in naznanil, so stvar na postaji orožnikov. Kmalu so bili orožniki na mestu, obveščena je bila tudi sodna oblast, da takoj uvede preiskavo. Ni bila namreč izključena nesreča, toda mnogo okolišni govori tudi za zločin. Danes ne vemo niti imena dotičnega človeka, dasi mnogi govorijo, da se storilci nahajajo že v ječi. Upajamo, da posveti oblast z jasno lučvjo to zadevo.

Iz Sv. Lucije. (Smrtna kosa). Umril je 7. novembra t. l. v bolnici v Kainbachu pri Gradcu č. g. Franc Červ. Rojen je bil na Sentski gori 29. nov. 1851., posvečen l. 1875. Služboval je v Cerkmem, v Novakih in na Grabovem. Zadnja leta pred vojno je živel v poklopi pri Sv. Luciji, od koder je moral bežati l. 1915. Kot begunec je bival pet let pri očetih servitih v Frohneleutenu nad Gradcem. Ker je deloma ohromel in ni mogel dobiti potnega lista domov, se je preselil v Kainbach, kjer je živel zadnje leto v popolni ohromelosti kot begunec do smrti. Pokojnik je bil blaga duša, zelo duhovit in nadarjen, priljubljen povsod, med domačim ljudstvom, a tudi med sobraty na nemškem Stajerju. Značilno je, da mu ni vlada še do danes nakazala niti stotinke pokojnine kljub vsemstranskemu drezanju in posredovanju skozi vsa 4 leta. — Silno je ves čas begunstva hrepenel po domovini, a — ni mu bilo dano niti, da bi v nji počival. Naj mu bo lahka tuja zemlja, ki ga je gostoljubno sprejela in zanj prav po krščansko skrbela. Naj v miru počiva!

Tatvina. Neznani zlikovci so ob nenavzočnosti stanovalca Kardina v ul. Casale št. 35 v Gorici vlomili v njegovo stanovanje in mu pobrali klopi s parom čevljev vred, v vrednosti 800 lir. O tatovih seveda ni nobenega sledu.

Padec s konja. S konja je padel neki major alpincev v Gorici tako zelo nesrečno, da se precej hudo poškodoval.

Ali spada to v posel železničarjev? Kot smo že poročali, so zažgali v Gorici eno pošiljatev «Edinosti». Kot smo izvedeli, je storil to junštvo 23-letni železničar Toniet Andrej in se je izrazil, da dela to v imenu goriškega tajijsa. Tako poroča «Popolo Friulano». Ali je to res? Kako naj to opraviči goriški fašijo?

Vjet tat. V Gorici se je nahajal neki dezertir iz Ljubljane, 21 let star, ki ni vedel, od česa naj živi, zakaj dela ni mogel dobiti. Ko je dolgo časa pohajkoval po našem mestu in ga je že žolodec začel opominjati, se je odločil, da bo kradel. Poizkusil je svojo srečo pri trgovini Maxner Umberto v ulici Morell 34, vlomil je vanjo in začel pridno s svojim delom; nakladal je namreč salamo, sardine, šunko in druge dobrote ter se je hotel na ta način založiti za delj

kljub hitri zdravniški pomoči kmalu nato umrl. Krivce zasledujejo, do sedaj pa jih niso še prijeli.

Književnost in umetnost

Narodni koledar za Istru: Jurina i Franina. Ravno kar je izšel pod gornjim naslovom dičen koledar za l. 1923. Poleg koledarja v ožjem smislu besede se nahaja na 128 straneh te zares priročne knjige mnogo najraznovrstnejšega in poučnega čtiva. Posamezne članke spremljajo in pojasnjuje številne slike, ki dajejo koledarju še več živahnosti in zanimivosti. Med članki opozarjamo posebno na razpravo: »Kako se je naš narod v Istri odzidal v prošlosti«, »Napredno pčelarjenje« (s slikami) in po- vest iz istrskega življenja »Budakova želja«. Na koncu je zbranih lepo število šaljivih zgodbic s slikami. Med slikami pa naj ome- nimo sprejem italijanske kr. dvojice v Kopen- hagen, poroka jugoslovenskega kralja, več slik z vesoljskega zleta v Ljubljani, z lu- bljanskega veličanstva in slike prestolona- slednika, Fante in Mussolinija. Koledar je na- tiskal tiskarna »Edinost« v Trstu, a spisal in za naše ljudstvo v Istri priredila sta ga ob- znanca istrskega koledarja in diplomata Jurina i Franina, kakor nam naznanjata v uvodni be- sedni h letošnjemu koledarju. Že to dejstvo nam jamči, da bodo naši istrski kmetje našli v njem samo koristne stvari, iz katerih bodo ob- dolgi zimskih večerih črpali mnogo pouka in zabave. Zato naj ne bo nobene kmetske hiše v Istri brez tega zares mičnega dela Jurina i Franine. Koledar stane s poštnino vred 3 L in se naroča pri uredništvu »Stare Naše Slo- ve«, Trst, ul. S. Francesco d'Assisi 20, L, v knjižarni Štoka v Trstu, via Milano 37, v knji- žarni J. Novak v Pazinu in v knjižarni Toma- šič v Opatiji.

»Za novi rod« se imenuje lepa nova knjiga Stanka Majcena, ki jo je izdala naša založba. Vsebuje tri primerne enodejanke. — Ne po- zabite, da izide v nekaj dneh najzanimivejša knjiga, kar jih je izšlo zadnje čase na Primor- skem — »Jadranski Almanah«.

»Mladiki«. Na razna vprašanja naznanja- mo, da se bistveno po novem letu z »Mladiki« ne bo nič spremenilo. Oa ostane še nadalje naš družinski list; po opremi in po vsebini bo napredoval od lani.

Gospodarstvo

Smrti ples nemške marke. Tragedija nem- ške valute postaja vedno usodnejša. Na dan objave nemške devizne navedbe, s katero naj bi se onemogočila devizna spekulacija in s katero se je mali trgovini zabranilo fakturi- ranje v inozemski valuti, je stal dolar na ber- linski borzi 2550 mark. Dne 7. t. m. je veljal že preko 8400 mark, danes pa stane gotovo še mnogo več.

Vzroki za to v pravem pomenu besede ka- tastrofno padanje vrednosti nemške marke imajo svoj izvor v političnem položaju, v dr- žavnih finančnih, v vesteh o neugodnih izgle- dih reparacijskih pogajanj. Prvi udarec izvir- ja iz New Yorka, kjer se ameriški finančniki ho- čejo na vsak način znebiti velikih vsot nem- ških bankovcev, s katerimi so se prav teme- ljito zašpekulirali. Zadnje dni je nastopil pravi splošni blazni »beg pred marko«, ki se je vr- gel zlasti z vso silo na efektivni trg. Berlinska borza izkazuje rekorde nakupovalne besnosti. Vedno širši krogi skušajo zamenjati papirnati denar, ki neprestano izgublja na veljavi, za dragocenejši stvari in tako narašča na vseh tržnih poljih juriš nakupovalcev, ki je povzročil doslej do 15.000-odstotni porast teča- jev. Poleg domačih kupcev nastopa v velikem številu tudi inozemstvo, ki je zadnje dni za smešne zneske svoje valute nakupilo cele za- loge nemških akcij. Kar se dogaja na elektnem trgu, pomeni korak k dejanski udeležbi ino- zemstva pri nemški industriji in naraščajoči obubošanju Nemcev.

Obenem z deviznim in efektivnim naraščanjem drvijo seveda tudi cene nevdržnega navzgor. Podražil se je premog, železo in železni iz- delki, kati, papir, povisale so se železniške ta- rife, poštne pristojbine. Cene rastejo iz dneva v dan in to ne za male odstotke, temveč res »velikopotezno«. Pred letom dni se nam ni moglo niti sanjati, da bo prišla industrijska Nemčija kedaj v tako obupne razmere.

Izgleda pa, da ta panična zmešnjava še ni dosegla vrhuna. Predlogi nemške vlade re- paracijski komisiji, ki je menda že danes za- ključila svoja posvetovanja v Berlinu, so bili odklonjeni, kar bo imelo nadalje težke posledice na vrednost marke. Reparacijska komi- sija je, kakor znano, prispela v početku nove- bra v Berlin v svrhu, da obenem z mednarod- valutnimi strokovnjaki, ki jih je poklicala nem- ška vlada, proučava razmere na licu mesta in stopi v stik s člani vlade in vodilnimi mož- mi gospodarstva življenja in financ. Predlogi nemške vlade komisiji, so se tikali v glavnem stabilizacije marke, ki da je odvisna od tega, da se nemške reparacijske obveznosti znižajo na znosljivo mero in da se obenem omogoči Nemčiji mednarodno posojilo. Nemška drža- va vlada je predlagala, da bi stonila v zvezo s kakim mednarodnim finančnim konzorcijem, ki bi skupno z Nemško državo banko doba-

vil mednarodno posojilo v višini 500 milijonov zlatih mark za stabilizacijo nemške valute. Točno besedilo gornjih predlogov ni znano. Reparacijske komisije ti predlogi niso zado- voljili, češ da so premalo jasni in precizni. Zato se presoja položaj sedaj mnogo bolj pesimi- stično, nego pred početkom posvetovanj. Francozi kažejo stalno nespravnost. Sicer pa so ta posvetovanja, kakor se izjavlja, samo priprave za bruselsko finančno konferenco, ki se vrši decembra in ki bo prinesla odločitev v vprašanju reparacij.

Položaj v Nemčiji je tak, da zahteva takoj rešitve. Do bruselske konference je še dolgo časa. Do takrat se bo kritično stanje v Nem- čiji še gotovo poostriilo. Če se bo na bruselski konferenci to vprašanje rešilo za Nemčijo ugodno, še tudi ni gotovo. Francozi bodo mo- goče do takrat postali uvidnejši, ker se je zadnje dni izkazala skupnost usode marke in franka, ki je obenem z marko znatno padel. Katastrofa Nemčiji bi bila tudi za Evropo nesreča — pred tem dejstvom si ne smemo zakrivati oči.

To in ono

Važna iznajdba. »Matina« poroča iz Pariza, da je iznašel Eduard Belin aparat, ki osigurava popolno tajnost radiotelegrafskih in telegra- fičnih poročil.

Znižanje števila prebivalstva v Franciji. Če tudi je Francija pridobila po vojni 1.709.749 prebivalcev, je število prebivalstva današnje »večje Francije« za 395.226 oseb manjše kot pred 10 leti. To je konstatiral nemški medi- cinski tednik na temelju poslednje statistike.

Pismo milemu gospodu Bogu. »Journal des Débats« prinaša zanimiv dogodek. V ne- kem francoskem mestu je živel invalid, ki je trpel veliko pomanjkanje. Bil je pobožen in veren mož, zato pa se je v svoji globoki veri usedel in napisal pismo, v katerem prosi gospoda Boga, naj mu podari sto frankov. Napisal je naslov »Milemu gospodu Bogu« in vrnil pismo v pošto skrinjico. Pošta je dobila pismo, ker pa ni mogla najti adresata, je pismo odprla in ga poslala invalidskemu oddelku ministrstva. Častniki so prebrali pismo, bili so ginjani vsled bede in vere in nabrali so med seboj 50 frankov. Poslali so jih invalidu in pripisali »polovica darila od gospoda Boga. Pošljajo častniki invalidskega oddelka ministrstva«.

Cez teden je prešla pošta zopet pismo, na- slovljeno »Milemu gospodu Bogu« in zopet ga je poslala v ministrstvo. Tu so ga odprli in čitali: »Mili gospod Bog! Zahvaljujem se Ti za prijazno darilo. Samo prosim te, kadar po- slednjiš še kaj, pošli neprestano meni, ne pa preko invalidskega oddelka vojnega minis- trstva. Ti oficirski prašiči so mi ukradli 50 fran- kov. Tvoj vdani X. X., invalid.«

Blisk oživil mrtveca. V hrvaški vasi Lapi je umrl neki Mane Lukić. Zvečer so se zbrali pri pokopniku znanci. Nastala je nevihta. Ko se je zablistalo in je udarila strela, so na- vzroči, misleč da je povzročila požar, zapustili sobo. Veliko pa je bilo njihovo začudenje, ko so našli potem mrtveca sedečega na mrtva- škem odru. Oživljeni mrtvec jih je gledal in prosil pomoči. Nekateri so zbežali, drugi bolj hrabri pa so mu pomagali na noge.

S svetovnega kongresa črncev, ki se je vr- šil pred kratkim, poročajo, da ga je predse- dnik Marij Garvey, ki nosi naslov »začasni predsednik Afrike«, zaključil s temi besedami: Ako hočemo imeti evropski narodi mir, jih vabimo, naj Afriko zapuste kolikor mogoče hitro. Pozabil je povedati določno dan, do katerega bi morali oditi iz Afrike vsi beli ljudje.

Spomenik »Poljska — Ameriki«. Pred krat- kim je bil odkrit v krakovskem predmestju Varšave spomenik »Poljska Ameriki«. Park, kjer stoji spomenik, se imenuje sedaj »Park Guvera«.

Odkritje nove zvezde — repatice. Kakor poročajo iz Hamburga, so na ondnotni zvez- darni v ozvezdju labuda našli novo zvezdo — repatice, katere pot se pomika v južni smeri. Nova zvezda je dobila ime 1922 C.

Mali oglasi

OTROKA, nežne mladosti, poštenih starišev, sprejme na hrano in vzgojo slovenska dru- žina, Naslov pri upravnistvu. 2048

DECEK, 15 in pol let star, želi vstopiti kot vajenec v zobozdravniški laboratorij. Na- slov pri upravnistvu. 2049

KROMPIR po 66, za prešice po 45, fižol (man- doloni) po 260 se prodaja. Via Milano 7. 2050

ISCUM dva jarma (Vollgatter) rabljena, v do- brem stanju, kakor tudi lokomobil za 80 HP t. j. parni stroj skupno s kotlom. Ponudbe na Karla Hvalič, Trst, Rocol, Settefon- tane 281. 2051

POROČNA postelj, omara, umivalnik, nočna omarica, rabljene moške in ženske obleke in suknje se prodajo. Irene 6, IV. 2047

SIVILJA izdeluje vsakovrstne ženske obleke in perilo. Cereria 13, pritličje. 2053

DEKLICO, štirinajstletno, katere bi nekaj po- magala v hiši gospej sami, se sprejme. Zgla- siti se je v ponedeljek via Kandler 7, polu- nadstropje, levo. 2054

MEBLIRANA sobica se da v najem poštenemu delavcu. Via Istituto 18, III. 2044

UMIVALNIK se prodaja. Via Udine št. 26, II, vrata 12. 2045

SKLADIŠČE, malo, prazno, z električno na- peljavo se da takoj v najem. Caprin 4, To- mažič. 2046

BAKER L 5, medenina L 2 kg, kupujem v uli- ci Scalinata 3. Fonda. 2052

PRIJATELJEM in znancom naznanjam, da to- čim prvovrstno vipavsko in istrsko vino. Kuhinja razpolaga vedno z gorkim in pre- šičim mesom in kranskimi klobasami. Fran- zafred, Campo Belvedere 1. 2040

MESNICA se odda v večjem kraju Julijske Krajine. Naslov pove upravnistvu. 2041

SLUŽKINJA sposobna vseh hišnih del, išče službe pri slovenski družini najraje izven mesta. Naslov pove upravnistvu. 2042

HISA v Rocolu na hribu se odda ali prodaja. Pri hiši vinograd in travniki za 40 q sena. Pojasnila daje: Lovrenčič, Vrdela, Farnetto 1183. 2043

LJUBLJANSKE VOZICE, breke, tovarne vozove s patent-kolesi, jermenice itd., iz- deluje solidno Franjo Bratina, strojno ko- larstvo, Ajdovščina 53

G. DOLLINAR Trst — Via Ugo Polonio 5 (prej Via Bacchi) Telefon 27-81, uvoz — iz- voz. Velika zaloga papirja za zavijanje pi- salnega i. t. d. papirnatih vrečic ter valčkov raznih velikosti lastnega izdelka. 79

ZENSKA, priletna, se išče za kmetiško delo. Scordola cordaoli 272. 2026

IMAM na prodaj več tisoč raznih, prepeča- tenih znamk, katere so za filateliste veli- kega pomena. Naslov pri upravnistvu. 2037

ZGANJARNJO v Staremselu pri Kobaridu št. 37, kjer se dobi naravni tropinovec po zmernih cenah, priporoča lastnik Franc Anih. 2038

PIANINO svetovne nemške znamke, v naj- boljšem stanju se prodaja. Acquedotto 23, vrata 11. 2039

POZORI Krone, blsere, zlato, platin in zobovje po najvišjih cenah plačuje edini grosist Bel- li Vita, via Madonnina 10, I. 82

CUNJE po 30, star papir, železo 25 in druge kovine kupujem po visokih cenah. Solitario št. 14. 51

KRONE srebrne in zlato, plačuje po najvišjih cenah Pertot, Via S. Francesco 15, II. 19

IVAN KACIN, Gorica, via Carlo Favetti 6. Popravljanja in ugašanje. Harmoniji, orgle, klavirji, violine, kitare. Strune in vse po- trebine za omenjene instrumente. Prodaja tudi na obroke. 1937

KONC. PROMETNA PISARNA »UNIVER- ZAL«, Maribor, Aleksandrova cesta št. 28, prodaja: veleposestvo, 85 orolov, eno uro od Maribora, eno najlepših posestev v mari- borski okolici, lesno industrijsko podjetje v Mariboru s parno žago, gozdno velepos- estvo, 260 orolov, 30.000 m³ lesa za pose- kanje z lastno parno žago in velikim kom- plexom poslopij, oddaljeno eno uro od ko- lodvora ali od reke Drave, lepa vinogradna posestva, tri graščine, nad sto hiš in vil v Mariboru, deloma s prostim stanovanjem, trgovske hiše v Mariboru, Celju, Ljubljani in Gradcu, dva hotela v Mariboru ter ve- liko večjih in manjših kmetijskih posestev v okolici Maribora. Ugodne prilike, primerne cene. 2010

PRSI SIROP za kašelj, reumazan proti tr- ganju in druga domača zdravila ima vedno lekarna v Il. Bistrici. 28/5

HISA v Komnu št. 58, z vrtom in zemlji- ščem se prodaja. Cenjene ponudbe naj se na- slovijo do 20. t. m. na lastnika Avgusta Ka- fola, gozdarja v Postojni. 2016

KNJIGOVODJA-bilancist, tukajšnji rojak, se- daj pri večjem industrijskem podjetju v Ju- goslaviji, želi mesta pri industrijskem pod- jetju, veletrgovini ali zadrugi v Julijski Kra- jini. Reflektira le na stalno mesto in na- rodno podjetje. Cenjene ponudbe pod »Za- nesljiv« na upravnistvu. 2027

CUNJE po 30, star papir in železo plačujem po visokih cenah. Molino Grande 20, Babič. 2028

HISE in posestva v Požeja (Slavonija) na pro- daj. Pojasnila daje Muha v kavarni XXX Ot- tobre. 2035

ÖHLER

Corso Vitt. Em. III. 16 - TRST - Corso Vitt. Em. III. 16

Izdelki za gospo

Paletot reklamni tip, vol. debel L 120.—
Paletot, volnen, debel . . . , 130.—
Paletot, blago double face . . . , 160.—
Plašč, vol. velour, podvlečen,
izbrane barve 250.—
Plašč Karakul, ves povlečen
fine vrste 350.—
Plašč, velour, garniran s kož. . . , 390.—

Velikanska izbira najno- vejših vzorcev

Perilo

Madapolan 80 cm L 3.90
Madapolan debel, 80 cm . . . , 4.40
Platno, bombažasto, 80 cm . . , 4.50
Mušlin (pelle d'uovo) I , 6.50
Platno, bombažasto 150 cm . . , 8.50
Platno Madonna 150 cm . . . , 9.80

Jako bogata izbira izdela- nega hišnega perila in na meter.

Naša famozna Vestja tricot L 25.—
v vseh barvah.

Že desetletja jamči naše ime za cene, kakovost in izbero.

Insertirajte v „Edinosti“

ZOBOZDRAVNIŠKI AMBULATORIJ

M. BIZJAK

sprejema od 9 do 13 in od 15 do 19

Ob nedeljah od 10—12

Trst, Via Torre bianca 39

Telefon 23-09. 666

Dr. A. GRUSOVIN

specialist za kožne in spolne bolezni ter
negovanje kože, perfekcioniran na du-
najske klinike.

Sprejema od 9—12 in od 3—7 ure.

Gorica (Piazza grande) Travniki 20, hiša

Paternoli. 60)

Moški Paletots

Najnovejši kroji:

Blago najboljšje vrste
L 165.—, 185.—, 220.—, 300.—
Paletot Ratine, debel, pristna
volna, zadnji vzorec . . . , 315.—
Paletots, angleški tip, zadnja
novost 330.—
Dežni plašč, covercoat, gu-
miran 230.—
Dežni plašč, gabardine, na-
pojeno blago 340.—

Odeje

Odeje pol volne, debele
150×190 L 28.—
Odeje pol volne bele 140×190 . . , 30.—
Odeje volna Jaquard 140×190 . . , 70.—
Odeje , jako debele
140×190 90.—
Odeje volna (velblod) 140×190 . . , 90.—
Odeje volna Jaquard 2 strani
220×260 150.—
Odeje volna Jaquard, posebna
vrsta 150×200 150.—
Odeje volna Jaquard la
150×200 160.—

Poljedelski stroji.

Partija približno 1100 kosov:

mlatilnice na motor, vreteno in na roko,
brake, sejalnice, mlinci, grablje itd. itd.

Prodaja po izrednih cenah.

Pojasnila: Pot t. predal 102 Trst,
Glavna pošta,

Tržaška zadruga delavcev za majolico in izdelovanje podov

reg. zadruga z o. z.

Trst, Via Istituto 22. Telef. 30-71

PODRUŽNICE:

Gorica Montalcone

Via Garibaldi št. 23 Via Friuli št. 614

Zaloga in delavnica majoličnih
peč in štedilnikov. 65

Izbira majoličnih plošč za stene

keramičnih plošč za pode in cementa

Glavno zastopništvo za Julijsko Krajino

prve tovarne majoličnih peč v Gorici.

Prevzema se delo v okolici

Danes ob 5. uri popoldne vsi k Sv. Jakobu na prireditve „Ilirije“

PODLISTEK

Igralec, ki dobiva.

Spisal Mavricij Jókai

Iz madžarskega izvirnika poslovenil

Ivan Košič

75

Tudi v njegovi obleki je bil neki poseben, tuj tip, fantastičen kostum, sestavljen iz tujih na- rodnih noš, na glavi je imel rdeč fes, kakršen se ne smena niti v sobi, na nogah pa škornje z dolgimi golenci. V roki je imel lovski bič. — Kar pa je delalo njegov pojav še bolj tuje kot komična obleka in spremenjeni obraz, je bila vzdržljiva hladnost, ki je izhajala iz njegovega pogleda kakor z lednika. — »Gospod! je dejal, namiguječ Metelu z osorno kretnjo, naj obsedi ter nadaljuje zajutrek — sam pa je stal pred kamninom s prekrizanimi rokami. (To znači: ne bova se niti objela niti si stisnila rok.) — Metel je spoznal iz lardo- vega pogleda, da mu preti tu opasna igra. Iz- urjeni igralci znajo iz nasprotnikovega obraza uganiti, če jih čaka »mač« (velika izguba). Kakini »atuti« utegejo biti v njegovi roki? Dober igralec mora iz svojih kart spoznati, kaj utege biti v nasprotnikovih rokah. Toda

kaj neki leži v »talonu«? — Vstal je in stopil lordu naproti. — »Vi ste se vrnili s potova- nja?« — »Sem. Potoval sem po neznani deželi, tam blizu Azije, koder še žive nomadi. Zove se Sestija ali Panonija ali Ilirija ali ne vem kakó. Tam jedó sirovo slanino.« — Metel je iz tega lehkó približno posnel, kod je lord potoval. — »Jedel sem jo tudi, ni slaba.« — Potem sem bil v nekem velikem mestu, kjer jedó kokoš takrat, kadar je še gospodična.« — Metel je uganil, da je to Dunaj, domovina »ocvrtih piščancev«. Pokimal je z glavo v za- menje, da razume. — Lord je vzel iz žepa smotko. V kamninu je bila žerjavica: če je ho- tel, si je lehkó ob njej prižgal smotko — tega ni storil. — »Ce poznate tisto mesto, menda veste, da je tam neka ulica, ki se zove Bank- gasse.« — Metel je tudi na to nemo pokimal z glavo. — »V tisti ulici pa ni nobene banke, marveč ste dve veliki hiši, ki se imenujeta »kralji, ogrska dvorna kancelija.« — Zdelo se je, da vé Metel tudi o tem. — No, ker poznate tudi tisto, morate vedeti tudi to, da obstoji v eni teh hiš knjiga, pravzaprav mnogo knjig, ki se jim pravi »zlata knjiga.« — Zdjaj je Me- tel že odgovoril z besedo: »Vem.« — »Veste?« je pogledal nazaj, kot da bi iskal kresila za prižiganje svoje smotke. To je našel; pritisnil je na tipko; platinovo utižalo je dalo plamen, a lord vendar ni prižgal cigare, ampak jo je

vtaknil zopet v stranski žep. — »Tedad veste tudi to, da se zove zato zlata knjiga, ker je v nji zapisano ime, pokolenje (rodovina) in grb vseh tistih, ki so bili kdaj plemiči na Ogrskem in v priklonjenih deželah in so tudi zdaj.« — »Tako je.« — »No, jaz pa sem sedel ves me- sec pred knjigami, ki diše po plesni in ki jih je ogledal knjižni škorpjon; prebral sem vse, a imena Riparijevič-Babjogorski nisem našel niti v eni.« — Zdjaj je Metel že vedel, kakšne karte ima nasprotnik v rokah. To se zove v l'hombru »grandissimo.« — »Zdjaj grem dalje«, je nadaljeval lord Adam. »Nisem pustil stvari nedovršene, ampak sem raziskoval dalje, šel sem od urada do urada, iščoč to ime, dokler nisem našel nanje v vojno-računskem oddel- ku, kjer je zapisan Metel Riparijevič Babjo- gorski kot kupec, ki je kupil neki grad nekje na dalmatinskem obrežju od utrdbenega fon- da.« — Metel je prebledel. — »Odpotoval sem«, je nadaljeval lord Adam. »Potoval sem z vozom, do osi v blatu, pesku, — s splavom, s čolnom, na hrbtu mežgov in oslov, peš — šel sem do morja, poiskal sem tisto mesto, kjer je oseba, ki se je takó imenovala, kupila na javni dražbi star grad; govoril sem s tistimi, ki so tisto osebo videli, tar se prepričal, da ste to bili vi.« Lord je vzel zopet smotko ven ter jo vtaknil v usta in prižgal drugo konca.

temveč tolkel z bičem po svojih škornjih ter gledal čez Metelovo glavo. — »Zdjaj vas pa tole vprašam: zakaj nosite ime Metel Ripari- jevič Babjogorski, ko vendar tega imena ni v zlati knjigi ogrskega plemstva? Če je to vaše pravo ime, tedaj niste plemič, marveč se le izdajate za takega, ste torej pustolovec; tedaj imate z vami govoriti samo tale bič. Če je kako tajno hudodelstvo vzrok, da rabite namesto pravega imena izmišljeno ime, zapiskam na tole piščalko na držajo biča in na to pridejo takoj gori biriči pa vas primejo. — Če je pa politično preganjanje vzrok, da se skrivate pod krinko, vam dam pet minut, da zberete svojo ropotijo in zbežite skoz tele tajne duri v širn svet! — Če mi pa odgovorite: »Kaj vam ej mari moj inkognito? Jaz imam prav toliko pravice, sklicevati se na to in ono, kakor ste je vi imeli, da ste se imenovali lady Adamino. Jaz sem se hotel ponorečevati s vedy- tom in najbolj sem se z vami. Šala se je pose- čila!« — no, če mi to odgovorite, pošlem k vam dva gentlemana, katerima boste vi ime- novali druga dva gospoda, in potem bodo ti štirje določili, kdaj in kako se odpelejava na mejo Švice ter na koliko korakov bova stre- ljala eden na drugega, dokler — bo eden iz- med namj utohčel.« — Izvolite, gospod, izbrati med temi štirimi slučajji! — V takim tonu po- navadi izreka jo l'hombru besedo »grandis-

simo.« — A zato se ni tistemu, ki ima v rokah polno »matadorjev« in »atutove barve«, zma- goslavje gotovo. — Mogoče je, da kdo drugi reče »nullissimo« — eden, ki si je v svesti, da ne more napraviti niti enega »udarca«, — in potem je ta dobil. — V takim tonu po navadi liho izreka jo to besedo, mirno, kakor je Me- tel odgovoril: »Nobenega teh štirih slučajev ne izberem. Metel Riparijevič bo povedal svo- jemu »prijatelju« lordu Adamu Camelbourghu najtežjo skrivnost svojega življenja in je brez skrbí glede na to, da bo lord Adam Metelu po- dal roko, ko zve vse.« — »Dobro! je dejal lord. In zdaj si je prižgal cigaro ter sedel v naslonjač, iz- tezač svoj škornje z ostrogami od sebe. — Metel si je natlačil čibuk s turškimi tobakom, položil žerjavico nanj ter sedel nasproti lorda; potem sta pihala skupaj oblake dima. — »Pred vsem bodite zagotovljeni, da teče v mojih žilah natistejša plemenita kri! Mojega očeta pradede so bili veliki župani in eden njih je dinast v Andronikovi dobi, z materine strani pa lehkó privedem svoj rodovnik do prv- ih osvobodilcev Ogrske. Dedna posestva moje rodbine se lehkó imenujejo majhno kra- ljevstvo, kar se mora seveda razumeti po ta- mošnjih barbarških ramerah, zakaj vsi do- hodki ogrskega

Še o diletantizmu

Da izpolnim svoj mali «katekizem» navodil dramatičnim Skupinam, sem se odločil, da izpregovorim nekaj misli še o statistih na naših odrih.

Statist je igralec, kateremu je poverjena mala stranska vloga. On je na odru le da izpolni celoto igre. Zadnji čas imenujejo statiste tudi igralce, ki igrajo epizode. Statisti neredko uvedejo v igro življenje, dajo smislu igre značaj in izpolnjujejo neizogibne vrzeli, ki bi nastale, ako izginjejo oni z odra. Statist je pomoč glavnim igralcem — junak posameznih prizorov in tuptam nem — toda ustvarjač lik za izpolnitev karakterne slike odrskega življenja.

Statist je življenje igre — glavni junaki in junakinje so govor tega življenja.

Nedavno še so celo slavne dramske družbe z ozirom na statisterijo neprenehoma hudo grešile nad dramsko umetnostjo. Ker se jim ni izplačalo držati angažirane statiste in statistinje, so najemale pri vsakem nastopu ljudi in jih po eni ali dveh vajah spravile na oder — zanje kitajsko vese. Šele slavna ruska dramska družba «Hudožestveniki» pod umetnikom Stanislavskim je dokazala svetu, da morajo tudi statisti biti umetniki po poklicu. Polagoma se je začela uvajati tudi po stalnih gledaliških odrih nova vrsta igralcev — angažirani statisti.

Na nemških odrih se je statisteriji že pred 80 leti posvečala največja pažnja. Tamošnji režiserji so šli v tem tako daleč, da so statistom zaznamovali v vlogah celo iztočnice za vsako kretanje. Neredko je imel statist bolj obsežno vlogo z ozirom na kretanje, — kot junak drame. To je seveda tiranija in ni več v modi.

Ako pogledamo na naše odre in nekoliko premetimo epizode in prizore statistikov, moramo odkrito priznati, da se statisteriji tu ne posveča, ne le premalo, temveč celo nič pažnje. Ker je vloga statista večinoma nema, je v disharmoniji, nastali vsled zamarnosti režije statista, tučna za igralca in gledalca. Gledalec imenuje takega statista «hladenštor», kritika gre mimo njega (v najboljšem slučaju) in on ostane povsod le mrtva osebnost na deskah odra. In vendar ne zadene njega skoro nikoli najmanjša krivda — in neredko se režiser radi slabega izvajanja vloge jezi nanj — medtem, ko bi se moral trkati sam na prsa: «Mea culpa...»

Podal sem že v predloženem članku mgljaj in paragraf: V mimiki bodi režiser neomejen. V režiji statistikov je ta paragraf dvakrat podprt in režiser mora tu vladati kot resničen despót. Kakor sem povdarjal, da mora igralec vloge sam vsvarjati, je po mojem mnenju neobhodno potrebno, da se v igri statisterije neposredno čuti sugestija režiserja, ki mora seveda znati v igro statista vliči popolno harmonijo in to z ozirom na druge statiste in na junake igre. Med tem ko ima oblast režiserja pri igralcih glavnih vlog svoje meje — sme režiser v režiji statistikov postopati kakor z lutkami. Vsaka kretanja, vsaka nina glasu, vse duševno razpoloženje vloge bodi delo režiserja, prenešeno na igralca statista. Posebno je to potrebno pri ansambelskih prizorih, kjer prevladujejo statisti. Tu mora režiser paziti na tempo, uravnavati jakost glasu in splošno razpoloženje igranja — sicer so hipni fiaski neizogibni. — Tako se večkrat pogovor več žensk čuje kot kreganje, veselo zabavljanje fantov in gostilni ima značaj glasne prepira, resničen preprič pa je navadno cela vojska ali pa čudno mrgolenje na odru s hipnimi vzkliki brez zveze in kontrastov.

Režiser mariborskega gledališča, igralec Korič je za socijalno igro «Borba» («Strife»), v kateri sem tudi sam statiral, držal za statisterijo dvakrat toliko vaj, kot za celo igro in drama je šla skoro brezhibno.

Posebne važnosti je statisterija pri Govekarjevih ljudskih igrah. Tu je vsak statist zase osebnost, poseben tip našega človeka. Karakteriziranje celotnih prizorov in teh igrarjev hleva potrepljivo režijo in rutinirane statiste. Zato naj vsak dramski odsek posebno pazi na to, da obdrži po možnosti vedno iste statiste in jih z vajami in konsekvencnim igranjem dobro opili.

Se nekaj Nedolgo še se je smatralo statiranje za sramotno. Igralca (angažiranega ali kandidata) bi pred nedavnim časom ne spravili statirati za ves denar — čutil bi se s tem ponižanega in užaljenega.

Ti predsedki so izginili! Prodalo je izpoznanje, da je tudi statist umetnik — če ne več — vsaj v toliko, da zna doslovno kopirati režiserja. To je tudi umetnost. Marsikdo me bo tu prijel za besedo in mi oponašal protivolje v trditvah — no ne bom se opravičeval, kajti po mojem mnenju sme umetnik tudi kopirati, ako ima zmožnosti za to. To seveda le v mejah in v gotovih okoliščinah. Slikar-naturalist tudi kopira prirodo in nikomur ne pride niti na misel, da bi mu oporekal. Vsak statist, ki dobro vrši svojo vlogo je vreden iste pohvale, kot primadona ali junak dela. Saj je tudi statistova vloga del celote — del resnice igranskega dela.

Izvrstno sredstvo za izurjenje dobre statisterije so po mojem mnenju mimične igre (pantomime). Te vrste diletantizma v Trstu žal ne goji noben krožek, četudi sem uverjen, da bi to ne bilo ravno nehalno delo. Pantomina spada v resnično umetnost in da igralec vse zmožnosti, da spravi svoj talent do vsejake Res, da imamo za to malo snovi toda vsakega dovolj. Ako bi jih kateri krožek potreboval, se lahko javi listu — rad mu dam razne vsebine pantomim na razpolago. Pantomina izuri igralca v mimiki, prisili ga, da da svojem obrazu izraz dušnega razpoloženja — on mora živeti nem, kar neverjetno vpliva na lahko razumevanje igranja vlog, kjer lahko da izraja svojim čustvom z živo besedo.

Torej režiserji! Dobro statirana igra, dobro igrana igra! Ne štedite z vajami ansambla, ker hujše je maščevanje ansambelskih prizorov kot posameznih vlog, ker prvi lahko absorbirajo tudi malenkostne fiaske drugih, nikdar pa obratno. Zadržega igralca radi slabe statisterije je lahko usodna — zato pazite na statisterijo!

S. R-b-c.

Nekaj cerkvene zgodovine Idrijske

Beneficiat v Idriji.

Pri rudniku so morali vedno bolj v globlžini iskati živo srebro. Ker ni bilo varnostnih naprav radi pomanjkanja denarja in ker tudi še niso znali tako trdno podpirati rove, so se dogodile večkrat nesreče. Pri kopanju vrtanju in odstranjevanju rude se je kaj podulo ali je pa voda nagajala. Iskali so pomoči pri Bogu ter si izbrali sv. Antona Padn. za jamskega patrona in zaščitnika proti nevarnostim. Na hribcu, kjer stoji sedaj cerkev sv. Antona, so postavili prvotno malo znamenje s

podobo sv. Antona. Pozneje so omislili leseno kapelico, v katero so zahajali rudarji ne samo ob nedeljah, temveč tudi ob delavskih molitvah po opravljenem delu v jami.

Daljša časa je to opazoval tedanji predstojnik — Verweser — rudnika Kaspar baron Lichtenheim in sklenil iz svojega zidati na istem mestu cerkev sv. Antona ter obenem ustanoviti ondč beneficijo, da bo rudarjem tudi s sv. mašo postreženo.

Leta 1678. je povabil goriškega arhidijakona Janeza Krizerja, da bi slovesno blagoslovil temeljni kamen. Z veliko slovesnostjo se je to vršilo 15. aprila 1678.

Cerkve se je v sedanjih oblikah dozidala. Plačal je v denarju vse Lichtenheim, a rudarji so pomagali z delom in donajanjem materiala na hrib.

Toliko zaupanja so imeli ljudje do te cerkve, da se je dovolilo že 29. 5. 1707. dan sv. Antona vsako leto slovesno kot velik praznik obhajati. Tudi daleč na okrog je zaslovela kot romarska cerkev sv. Antona. Razni spisi omenjajo, kako so iz Cerknega, Škofje Loke, Vrhnike, Logatca in Vipave dohajali romarji v obilnem številu.

Iz Idrije pa so šli s procesijo večkrat na leto.

Baron Lichtenheim je dal 1500 gl. kot ustanovno glavino za duhovna, ki naj bi po trikrat na teden gori maševal. Dodal je še 500 gl. da se iz tega lahko popravlja, dokler si kaj miloščine cerkev ne nabere. Prvi beneficiat je bil Idričan Anton Bonča, ker pa s plačo ni mogel izhajati, je prosil barona za prioblišek. Dal mu je veliko parcelo obstoječo iz njive, travnika, vinograde imenovano Sirkova ali Jenkova mlaka pod sv. Križem na Vipavskem. Zraven je bila še mala hiša.

To je užival mirno g. beneficiat do smrti ustanovnikov. Njegov sin Andrej Lichtenheim pa je trdil, da mu je oče vse testamentarčno zapustil. Prišlo je do tožbe. Ko je 10. maja 1691. beneficiat prisegel, da je to dobil kot prioblišek k plači, so mu pustili.

Po smrti beneficiata 30. 8. 1732 pa si je njegov naslednik Anton Lichtenheim prisvojil posestvo ter ga 1733. prodal Mateju Pirč. Vnela se je tožba in 1740 se je posestvo zopet vrnilo k beneficiatiru sv. Antona.

A ni ostalo dolgo. Baron Anton je zopet odstopil Sirkovo mlako Feliku Pavlinu iz Skrilj, a tega je pekla vest, da tu ni vse v redu, zato je čez leto dni posestvo vrnil.

Mladji baron pa ni miroval, odstopil je posestvo Vodopivcu vulgo Bajt. Ta je pa kar 2 travnika-Koramačusa, prodal Matiju Irkič in Janezu Hrovat iz Dobrave, hišo in vinograde pa še ohranil.

Leta 1760 pa je idrijski župnik Matija Gnjecza vso zadevo izročil advokatu Ivanu Milost, da bi zopet pridobil posestvo idrijskemu beneficiatu. A tožba se je dolgo vlekla. Še le 8. junija 1780 so v Gorici razsodili, da morata Irkič in Hrovat travnika vrniti. A oba se pritožita na gubernijalno sodišče v Trstu. Ko so klicali izvedence na lice mesta v Sv. Križ so doglali da je bilo vse protipostavno prodano in zato se 3. 7. 1784 določili, da morata oba travnika vrniti beneficiatu v Idriji. Ostala je še hiša in vinograd v tujih rokah. Tudi tu je prišlo do tožbe. Margareta Bajt si je lastila vse posestvo. Ker so jo bili že prej prišli, je prosila beneficiata Ozinka, naj ji da v najem za letnih 331. Prvo leto je plačala najemnino, drugo leto samo polovico, potem pa nič več. Pri tožbi so ji kazali listino, v kateri se zavezuje plačevati najemnino, a ona trdi da je v njeni listini drugače zapisano. Poročajo jo naj pokaže pismo, a se izgovarja, da ga ima v Trstu. Ko pa pozneje le ni prinesla svojega pisma, je trdila, da je pač podpisala nekaj, kar pa sama ne ve. Razume se da ti razlogi niso držali, in je bila Bajt obsojena vrniti vse. Pritožila se je na sodišče v Celovcu, ki je pa 6. II. 1786 potrdilo, kar je sodišče v Trstu razsodilo.

Da bi se te sitnosti, tožbe in kriva pričevanja enkrat za vselej končala, prosil 23. 9. 1798. beneficiat Ozink, naj dovoli verski zaklad vse posestvo prodati. Do sedaj je malo neslo, na videz 80 gl., a najemniki niso redno plačevali, hiše ne popravljali, travnikov in vinogradov ne gnojili. Če gre tako naprej, bo hiša razpadla, zemljišče pa izčrpano. Da bi sam oskrboval, je daljava tolika, da bi se ne izplačalo. Res so na javni dražbi 21. 12. 1800 prodali vse Francišku Cotič za 1310 gl. Zato so kupili državne papirje, ki so pa po razpadu Avstrije zgubili vso vrednost.

Dandanes ima beneficiat le še malo hišo, katero je v svojem testamentu 4. 11. 1847 zapustila Marija Sorger, vsi drugi dohodki so izvirali iz obresti državnih obilgacij in ta studenec je, kakor znano, po končani vojski usehnul.

Cerkva.

Najstarejšo cerkev sv. Trojice smo že omenili. Presbiterij v gotskem slogu je bil sezidan leta 1500, ladjo so pa začetkom imeli leseno. Ko je naraščalo število prebivalcev, so jo podaljšali, da so lahko bili vsi pod streho pri službi božji. Še le v 30 letni vojski, ko niso mogli sedanje župne cerkve sezidati, so sezidali ladjo sv. Trojice na državne stroške, katero je 31. 5. 1631 posvetil ljubljanski škof Rajnold Scharlich. Cerkev je merila 37 m², pokopališče okoli nje pa 9790 m². Popravljali so jo, dokler so jo rabili. Ko je pa nova župna cerkev sv. Barbare zbiralja židmarila, ker svoje je stara farna cerkev zanemarila, ker svojega premoženja ni imela in rudnik ni dajal zanj nobenega prispevka, je kar osamela.

Leta 1817. je rudniška direkcija predlagala naj se stavba porabi kot skladišče za živo srebro. Do tega sicer ni prišlo, vendar je stavba razpadala, da so leta 1826 predlagali škofiji, naj se podere.

Knezoškof Wolf — idrijski rojak — pa v lastnoročnem pismu toplo priporoča, naj se ohrani in popravi, kajti je vendar to najstarejša cerkev v Idriji. Bila je prej kuracijska cerkev za malo Idrijo; naj pogori sedanja župna cerkev, ali treba kake večje poprave, kam naj potem spravijo sv. zakramente?

Naj pride voda na novo pokopališče in bi tam nekaj časa ne mogli pokopavati, je vendar še za silo okoli sv. Trojice prostor, ki bi v taki zadregi dobro služil. Prošniji teden gre tja procesija in je sploh ljudem priljubljena.

Res so jo takrat za silo malo popravili, a sčasoma se je zopet zanemarila in bila na tem, da se sama podere.

Kapelan Onušič je dalj časa pobiral prostovoljne doneske in jo res v sedanjosti stan popravil. Omislil ji je novo streho, pokril zvonik z bakrom, napravil šametni tlak in barvana okna.

V vojski je precej trpela, ker so vojaki okoli nje imeli kar 3 kuhinje. Ko so te odpravili, se je ponudilo prostor za vojaško pokopališče, kar pa niso sprejeli čes, da je preveč v sredini mesta.

DAROVI

Za «Šolsko društvo» so nabrali «Kolaši» na Gočah 30 L.

Podružnica «Šolskega društva» v Cerknem je poslala 1000 L. — Iskrena hvala!

NAŠI DIJAKI STRADAJO. — SPOMINJAJTE SE POVSOD IN VEDNO DIJASKE MATICE!

Borzna poročila.

Trst, dne 11. novembra 1922.

Jadranska banka	136
Cosulich	358
Dalmatia	385
Gerolmich	1485
Libera Tricestina	432
Lloyd	1500
Lussino	655
Martinolich	158
Oceanla	140
Premuda	359
Tripovich	296
Ampele	651
Cement Dalmatia	345
Cement Spalato	801

Tuja valuta na tržaškem trgu

Trst, dne 11. novembra 1922.

ogrške krone	—90.—	—97
avstrijske krone	—03.—	—03
čehoslovaške krone	73.50.—	73.25
dinarji	36.—	—06.50
lejci	14.—	14.75
marke	—28.—	—31
dolarji	32.50.—	22.70
francoski franki	146.—	147.—
švicarski franki	417.—	421.—
angleški funti papirnat	101.—	101.40

Zaloga pohištva

ANTON BREŠČAK

Gorica, Via Carducci št. 14

(prej Gosposka ulica).

Doma kar manjka naj pregleda vsak — vse naj napiše si pri dnevni luči — omare mize, stole, posteljnjak — in vse kar rabi sploh v domači kući. — Kar manjka, to mu preskrbi Breščak — štiri najst številka ulica Giosue Carducci.

POHIŠTVO.

NOVI DOHODI: poročne sobe, solidno, slavnostno delo, javorjeve, brešnjeve, jesenove, mehagonijeve, hrastove L. 1700, naslonjači L. 48.—, železne postelje s kovinsko vzmetjo L. 15.—.

TÜRK, Via S. Lazzaro št. 10.

Za pošiljate na deželo najboljša, brezplačna embalaža.

Steklene šipe

vsake vrste in mere. Prodaja na debelo in drobno. — Postrežba na dom. Cene zmerne. Piazza Oberdan št. 3 (Hotel Europa) telefon 44-23. 18

Dobre in moderne obleke

za moške, dečke in otroke v veliki izbiri 58 po konkurenčnih cenah.

Adolfo Rostoris

Trst, Via Carducci 39.

Oglejte si izložbe, da se prepričate!

Opozarja se slavno občinstvo na

veliki letni semenj za živino in druge potrebščine

ki se bo vršil 702

20. t. m. v št. Vidu pri Vipavi.

Za obilen obisk se priporoča:

Županstvo v št. Vidu pri Vipavi 8. XII. 1922.

Hranilnica in posojilnica v Sv. Petru na Krasu

registрована zadruga z neomejeno zavezo

sprejema

hranilne vloge od vsakega

in jih najboljšo obrestuje.

Daje posojila pod ugodnimi pogoji.

Popolna varnost.

Uradije vsak torek in vsako soboto dopoldne v lastni hiši. 686

ODVETNIKA

Dr. FERFOLJA in Dr. SEDMAK
iz Trsta, via Fabio Filzi št. 17/1. (tel. 26-50)

sprejemata
svoje klijente iz sežanskega okraja
vsako soboto
pri AMFU v SEŽANI

Tvrška

Giuseppe Struchel

Via Mazzini 36 (Vogal S. Caterina)

(prej Via Nuova)

naznanja svojim cenj. odjemalcem, da si je priskrbel za prihodnjo sezono veliko izbero volnenega blaga za moške in ženske, kožuhovin, žameta, volnenih šerp in rut, kakor tudi fuštanja, belega in barvanega ter raznovrstnih okraskov.

Vse po najzmernejših cenah.

Pozor na domačo tvrdko!

FRANC SAUNIG, Gorica, Gosposka ulica sedaj Via Carducci št. 25, naznanja slavnemu občinstvu, da ima veliko izbero **živalnih strojev** več vrst za krojače, šivilje in čevljarje iz najboljših nemških tovarov, katere jamči 10 let.

Dalje velika izbira dvokoles. Izjemno prodaja tudi na obroke. — Ceniki na zahtevo poštne prosti. Lastna mehanična delavnica. 61

Purič Andrej

Trst — Via Media št. 6 — Trst

ima na prodaj večjo množino izgotovljenih štedilnikov ter prevzema in izvršuje točno vsakovrstna nova naročila.

TVRDKA GELOSA BENIAMINO & FIGLI

POHIŠTVO

lastnega izdelka v vsakem slogu. — Velika izbira popolne opreme za hiše, pisarne in gostilne. Brezkonkurenčne cene.

Trst — Viale XX. Settembre 35 — Trst (palača Eden)

Telefon 34-34 bis

(87)

Telefon 34-34 bis

Ljubljanska kreditna banka

Podružnica v Trstu.

Vogal via Valdirivo 27 — Via 30 ottobre 11

Izvršuje vse bančne posle.

Kupuje in prodaja raznovrstne tuje valute. — Prodaja in kupuje jugoslovanske krone. — Izvršuje nakazila SHS kron v Jugoslavijo. Sprejema SHS krone na obrestovanje po dogovoru.

Vloge na knjižice v Lirah obrestuje

po 3 ³/₄ % netto

Vloge na tekoče račune po 4 ¹/₂ %

Vezane vloge obrestuje najugodnejša po dogovoru.

Glavni sedež banke: LJUBLJANA.

Podružnice: Gorica, Maribor, Celje, Kranj, Ptuj, Brežice, Novisad, Sarajevo, Split, Metković.

Delniška glavica in rezerva: SHS kron 150.000.000.—

Tel. št. 5-18.

Uradije od 9 do 12¹/₂, in od 14¹/₂ do 16.